

„Ján Hollý znamená pre slovenský národný život základnú hodnotu nielen ako básnik prinášajúci „moderný“ obraz „veľkého kráľovstva Slovákov“, ale predovšetkým ako transfér najdôležitejších ideí, ktoré historicky dozrievajú v národnom vedomí, a on im dal pôsobivú umeleckú podobu. Svojou tvorbou dvíhal z temnôt stáročí slovenské vedomie k slnku moderných konštituujúcich sa národov.“

Rozhovor s literárnou vedkyňou a poetkou Evu FORDINÁLOVOU čítajte na strane 12.

KNÍŽNÁ REVUE

Z OBSAHU

- 03 Ivan SZABÓ: Príbehy primášov
- 04 Olga TOKARCZUK: Anna In v hrobkách sveta
- 05 Peter GETTING: Kletky
- Dežo URSINY: Moja milá pani
- Tradícia v slove, slovo v tradícii
- Marián LABUDA – Ján ŠTRASSER: Herec je vždy na očiach
- 08 Dževad KARAHASAN: Východný diwán
- 09 Rozhovor s českým autorom sci-fi Zdenkom RAMPASOM
- 10 Edičná činnosť Slovenského evanjelizačného strediska
- 11 Viliam KLIMÁČEK odpovedá na otázky o súčasnom postavení literatúry a jej tvorcov

www.litcentrum.sk

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

KNÍHKUPECTVO LB-STORY MALÝ PRINC
HVIEZDOSLAVOVA 41, 953 00 ZLATÉ MORAVCE
TEL.: 037/6422095

Slovenské:

1. M. E. Matkin: Miluj ma ironicky – Vydavateľstvo Slovart
2. D. Dán: Červený kapitán – Vydavateľstvo Slovart
3. P. Nagyová-Džerengová: Nepýtaj sa, kde som – Ikar

Zahraničné:

1. P. Pullman: Temné hmoty – Ikar
2. T. Gerritsenová: Mefistov klub – Ikar
3. P. Petterson: Poďme kradnúť kone – Vydavateľstvo Slovart

KNÍHKUPECTVO BYSTRICKÝ
KÁTOVSKÁ 49, 908 51 HOLÍČ
TEL.: 034/6683 524

Slovenské:

1. M. E. Matkin: Miluj ma ironicky – Vydavateľstvo Slovart
2. D. Dán: Červený kapitán – Vydavateľstvo Slovart
3. P. Nagyová-Džerengová: Nepýtaj sa, kde som – Ikar

Zahraničné:

1. J.-P. Bled: Mária Terézia – Vydavateľstvo Slovart
2. R. Cook: Kríza – Ikar
3. J. Wasserman: Templári a Asasíni – Remedium

KNÍHKUPECTVO PHOENIX
KUBÍNYIHO NÁMESTIE, 984 01 LUČENEC
TEL.: 047/4332683

Slovenské:

1. M. E. Matkin: Miluj ma ironicky – Slovart
2. M. Pavečková – G. Oňová: Jedna papá, druhá varí, pritom jedna druhú baví – Belimex
3. I. Bukovský: Hneď to bude - AKV – Ambulancia klinickej výživy

Zahraničné:

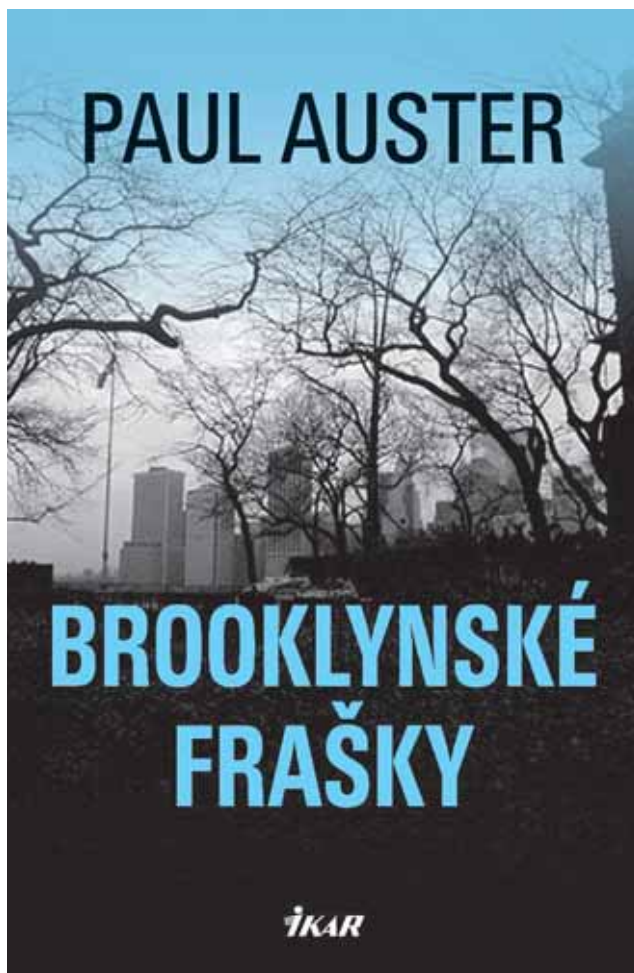
1. Lunárny kalendár Krásnej panej + publikácia Rok 2008 – Krásna pani
2. L. L. Hayová: Miluj svoj život – Gardenia
3. P. Pullman: Temné hmoty – Ikar

MEDZINÁRODNÉ KNIŽNÉ VEĽTRHY V ROKU 2008

Literárne informačné centrum (LIC) bude v roku 2008 organizovať výstavy kníh slovenských vydavateľstiev v spoločnom stánku Slovenskej republiky na nasledujúcich veľtrhoch:

1. MKV v Lipsku – Leipziger Buchmesse (13. – 16. marca 2008)
2. MKV v Paríži – Salon du livre de Paris (14. – 19. marca 2008)
3. MKV Detská kniha v Bologni – Bolognafiere (31. marca – 3. apríla 2008)
4. MKV v Prahe – Svět knihy Praha (24. – 27. apríla 2008)
5. MKV v Linci – Litera Linz (23. – 27. apríla 2008)
6. MKV v Thessalonikách (29. mája – 1. júna 2008)
7. MKV v Göteborgu (25. – 28. septembra 2008)
8. MKV vo Frankfurtu (15. – 19. októbra 2008)
9. MKV vo Viedni (20. – 23. novembra 2008)

Prosíme vydavateľov, aby do konca januára oznámili na adresu martinova@litcentrum.sk záujem vystavovať na jednotlivých veľtrhoch, v prípade Lipska a Paríža treba poslať záväzné rozhodnutie o účasti. O termínoch sústreďovania kníh na jednotlivé veľtrhy bude LIC informovať priamo e-mailom.

MEDIÁLNE ZNÁME A NEZNÁME OSOBNOSTI

Zamýšľali ste sa nad v súčasnosti tak veľmi frekventovaným pojmom „mediálne známa osobnosť“? Často si myslím, že by sa malo skôr používať spojenie „mediálne známy človek“. Ide najmä o politikov, spevákov populárnej hudby, hercov, moderátorov, bohatých podnikateľov a niekoľkých športovcov. Medzi týmito ľuďmi je pramálo skutočných osobností, vedcov, lekárov, maliarov, sochárov, tanečníkov a spisovateľov. Má to svoju logiku. Pre tých „mediálne známych“ je typická istá miera exhibicionizmu, lebo už ich profesia si ho vyžaduje.

Tí „mediálne takmer neznámi“ potrebujú pre svoju prácu pokoj, sústredenie a ticho a rovnaké prostredie si vyžaduje aj vnímanie výsledkov ich práce. Nevidno ich na každej recepcii a o ich milostnom živote verejnosť nevie nič (priznajme, väčšinu vôbec nezaujíma táto stránka života ani tých mediálne známych). Sú obdivovaní hrstkou zasvätených. Prečo napriek svojej výnimočnosti a talentu nie sú mediálne známymi osobnosťami?

Médiá potrebujú svoju predajnosť, sledovanosť a popularitu, a tak si robia hviezdy zo seba samých. Má to istú logiku, i keď trochu zvrátenú, lebo vyrábajú len reklamu na reklamu bez vyšších ambícií.

A preto namiesto toho, aby médiá robili hviezdy zo spisovateľov, stávajú sa spisovateľmi mediálne hviezdy. Ich knižky sa okázalo uvádzajú na knižný trh (a nezriedka potichu sťahujú do skladov). Natíska sa otázka, prečo mediálne hviezdy túžia vydať knižku. Nie je to náhodou preto, že spisovateľ má predsa len väčšiu prestíž, ako sa v súčasnosti vníma.

Paul Auster

Brooklynské frašky

Bratislava, Ikar 2007. Preklad Vladislav Gális

Musela to byť fatálna náhoda, keď vari desaťročný fanúšik stretol svoj basebalový idol a keďže nemal ceruzku, nedostal autogram. Odvtedy Paul Auster (1947) vraj všade chodí s ceruzkou („ak máte neustále so sebou ceruzku, skôr či neskôr ju začnete používať“) a jeho meno sa nielen v Štátoch vyslovuje jedným dychom s menami Dostojevskij, Kafka, Faulkner, Camus, Bellow. Je básnik, prozaik, esejista, scenárista a režisér a preslávil sa takmer tridsiatkou kníh, ale najmä svojou *Newyorskou trilógiou*, ktorej prvá časť (*Sklené mesto*) vyšla i na Slovensku, zakrátko nasledovaná prekladom *Knihy ilúzií* (2002). Aj podľa *Brooklynských frašiek* možno usudzovať, že ironická metafora s ceruzkou je viac než pravdivá.

Bezprostrednosť, s akou Auster opisuje „šialenstvá ľudského srdca“ v epoche končiacej sa 11. septembrom 2001, si naozaj vyžaduje mať vždy poruke ceruzku, pretože na každom kroku vznikajú neopakovateľné príbehy hodné vyzroprávania. A Auster, vášnivý hľadač ľudskej identity v svete rozpadnutom na individuality, patrí zrejme medzi tých postmodernistov, ktorí sú od podstaty presvedčení, že akákoľvek všeplatná skepsa bez zakotvenia a bez človekatvorného sna je len polovičnou pravdou o ľuďoch, dobe a prítomnosti. Jeho večná ceruzka preto kriese príbehy, ktoré dávajú neprestajne sa generujúcej životnej realite zmysel. Príbehy poskladané „z nezmyselných historiek“ tým stavajú ľudský život prinajmenej na roveň bezobsažnej smrti. Lebo nad smrťou odnášajúcou všetko do nenávratna môže zvíťaziť iba krehká, ale o to silnejšia pravda pretrvávajúca v slovách, a to i napriek tomu, že slová, slová, slová... V tomto zmysle možno Austera pokladať za postmoderný druh romantika, ktorý má na prstoch zrútané svoje omyly, ale je pripravený kedykoľvek ich zopakovať, lebo ak má život za niečo stáť, musí obsahovať komédiu i tragédiu, detektívku i frašku, životodarný spor medzi snom a skutočnosťou. Auster je zmysluplný romantik aj preto, lebo neprestal veriť, že literatúra má ešte vždy nezastupiteľnú moc, pretože „keď má niekto šťastie a môže žiť v príbehu, žiť v imaginárnom svete, trápenia tohto sveta zmiznú“. Nuž teda tak.

Nuž teda tak sa čerstvo penzionovaný poisťovací agent Nathan Glass, ešte prednedávnom umierajúci na rakovinu, rozhodne píše *Knihu ľudského bláznovstva*. Pravdaže, chce písať o sebe a svojich bláznovstvách, ale čoskoro zistí, že naozajstným bláznovstvom je chcieť písať o sebe a nepísať o iných. Jeho zistenie nadobudne vo finále románu naozaj bizarnú podobu: majiteľ ceruzky bude spisovať romány o bezvýznamných ľuďoch, ktorých životy by sa ináč stratili v ničotnom smrtnom prepahlisku. Takže do jeho zorného poľa sa dostávajú blízki i vzdialení príbuzní, starí i noví priatelia, náhodní okoloidúci i celkom neznáme subjekty. Hmýriace mravenisko sveta zbiehajúceho sa do Brooklynu, plné ľahostajne nekontrolovateľného pohybu od narodenia po smrť, sa pôvabným čarovaním autorovej noblesnej ceruzky zrazu mení na podobenstvo o ľudskej spolupatričnosti a solidarite, ničotná prázdnota akoby zmenila skupenstvo a zaplnila sa ľudským teplom či hodnotami nových vzťahov, existenciálne rozpaky rozprávača zaskočeného výslužbou nadobúdajú kvalitu presvedčivej činorodosti. A to všetko preto, lebo chaos a efemérnosť sa tu premieňajú na vypovedaný a celkom jednoznačný príbeh o generácii, o dobe a civilizácii. Príbeh vracia mŕtvych a spája živých. Vyžaruje nádej a je nevyvrátiteľnou pravdou. Je mýtom, ale jeho univerzálnosť je výzvou smrti.

Austerov príbeh má napätie a gradáciu. Austerov príbeh si robí vrtulku zo všetkých doteraz napísaných príbehov. Je slobodný a slobodomyselný. Ironizuje americký svet, kritizuje prezidenta, je nezmierniteľný k všetkému, čo robí z človeka konzumenta a zo sveta manipulovaný trh márnosti. Austerov príbeh je plný presvedčivých detailov („pravda príbehu je v detailoch“), z ktorých takmer každý má svoj presný dátum i rodokmeň, i vzdelanosť, ktorá siaha rovnako do židovských ság, ako do kresťanských tradícií. Je krutý a neúprosne nemilosrdný, ale to mu nebráni brať život ako „*hotel Existencia*“, v ktorom úcta a láska sú nielen možnosťou, ale priam zákonom, bez ktorého by nebol možný nijaký príbeh.

Alexander Halvoník

ZRKADLÍME

„Čítanie je však veľmi sebecké: vyžaduje si celú pozornosť, aktivizuje celého človeka. „Čas na čítanie je vždy ukradnutým časom,“ hovorí Daniel Pennac. Čítanie chce byť prvé v našej hierarchii. Preto zakaždým, keď mi niekto hovorí, že by rád čítal, ale nemá na to čas, poopravím ho: nečítaš nie preto, že nemáš čas, ale že v tvojej hierarchii nepokladáš čítanie za dôležitejšie ako sledovanie správ, listovanie v časopisoch, prácu v záhradke, zarábanie peňazí a podobne. Na to, aby niekto čítanie postavil na popredné miesto vo svojej osobnej hierarchii, musí mu príznať hodnotu, ku ktorej sa nedospieva rýchlo a ľahko. Tým nechcem povedať, že človek čítajúci je automaticky múdrejší, intelektuálnejšie vybavený, múdrejší či lepší ako ten, ktorý čítanie pre svoj duchovný život až tak nepotrebuje.“

Daniel Hevier, Týždeň 2/2008

KDE BOLO

- Kníhkupectvo Panta Rhei v bratislavskom Auparku – prezentácia *Knihy slovenských rekordov* – 8. januára
- Bulharský kultúrny inštitút v Bratislave – prezentácia románu Antona HYKISCHA *Spomeň si na cára* spojená s premietaním dokumentárneho filmu bulharskej televízie o Ferdinandovi Coburgovi *Neznámy cár* – 9. januára
- Kafe Scherz – Palisády, Partizánska 2, Bratislava – večer s básnikom a pesničkárom Erikom MARKOVIČOM – 10. januára
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – prezentácia kníh vydavateľstva DACO J. PEREGO: *Jozef a Kiko* a *Jozef MIKLOŠKO: Ako sme boli malí - odtajnené po 60 rokoch* – 15. januára o 15.00

KDE BUDE

- Slovenské národné literárne múzeum SNK v Martine – výstava o exilovom autorovi, pedagógovi a vydavateľovi Jánovi Okáľovi – do 19. januára
- České centrum v Bratislave – prezentácia nového románu českého autora Jaroslava RUDIŠA *Potichu*, ktorý vyšiel aj ako audiokniha – 23. januára o 19.00
- Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne – prezentácia novej knihy Rudolfa DOBIÁŠA *Znovuzrodenie* s ilustráciami Jozefa VYDRNÁKA – 25. januára o 16.00
- Oblastná galéria v Liberci – výstava ilustrácií detských kníh Luboslava Paľa – do 10. februára

KNIŽNÝ VEĽTRH SALON DU LIVRE PARIS 2008

Cestovná kancelária KRÁL pripravila v spolupráci so ZVK SR pre odbornú verejnosť cestu na parížsky knižný veľtrh v dňoch 13. – 16. marca 2008.

CENA: 15 000,- Sk

7 550,- Sk pre členov ZVaK SR,

ktorí majú zaplatený členský príspevok za rok 2008, max. 2 osoby z každej firmy!

V CENE:

- Letenka Bratislava – Paríž – Bratislava, letiskové poplatky a palivové príplatky
- 3 x ubytovanie v hoteli Tim *** v centre Paríža v 2 – 3 posteľových izbách
- 3 x raňajky, 2 x večera podľa programu
- autobus na celodennú prehladku mesta
- sprievodca
- komplexné cestovné poistenie Union

Príplatok:

- transfer letisko – hotel – letisko 2x 14,- Euro
- vstupy cca 40,- Euro, plavba po Seine 7,- Euro

Prihláška :

Závaznú objednávku prosíme zaslať najneskôr 18. januára 2008 na faxové číslo: 041/7234944 alebo mailom:

kral-ck@za.psg.sk, kde treba uviesť meno, adresu, rodné číslo účastníkov zázajdu, IČO a adresu vysielačkej firmy, kontaktnú osobu s číslom tel. a mailom.

Windows Vista pre každého

Vydavateľstvo Computer Press privítalo uvedenie nového operačného systému Windows Vista na slovenský trh dvomi, už tradične dobre napísanými knižnými titulmi.

Prvým je detailne riešená užívateľská príručka pre prácu s operačným systémom Windows Vista od uznávaného autora Ondřeja BITTU *Microsoft Windows Vista SK*. Neoceniteľný pomocník a sprievodca tohto nového produktu spoločnosti Microsoft čitateľa v trinástich kapitolách postupne oboznamuje nielen s relatívne novým prostredím, ale aj množstvom rôznych noviniek a vylepšení. Autor prístupným štýlom poskytuje všetky dôležité informácie – od inštalácie operačného systému, jeho nastavenia a opisu práce s ním, cez zábavu a komunikáciu, až po zaujímavé možnosti nastavenia či využitia systému. Napr. príťažlivou funkciou pre rodičov je predvoľba obmedzenia prístupu ich dieťaťa k počítaču, ale aj blokovanie hier či konkrétnych aplikácií. Taktiež možno získať súhrnný prehľad aktivít na počítači. Záver príručky tvoria vypísané novinky vo Windows Vista a užitočný prehľad klávesových skratiek.

Publikácia je vhodná nielen pre začiatočníkov či pokročilejších užívateľov operačného systému Windows Vista, ale poteší aj odborníka.

Druhým titulom je *1001 tipov a trikov pre Microsoft Windows Vista*. Ide o dielo autorskej dvojice Ondřej BITTA a Vladislav JENEČEK. Už autori sú garanciou kvality. Ponúkajú veľké množstvo odborných rád, postrehov a skúseností, postupov a riešení možných problémov pri práci s týmto novým operačným systémom. Kniha je tematicky rozdelená do dvadsiatich kapitol, ktoré svojim širokým záberom a odbornosťou uspokojia aj expertov. Mnohých iste zaujme súbor informácií venovaných bezpečnosti, a to nielen pri práci s kontami a používaní hesiel, ale najmä v rámci systematickej ochrany počítača a jeho aplikácií pred vírusmi.

Nemálo efektívnych postupov a nových možností opísaných znalcami v tejto knihe uľahčí prácu na počítači a napomôže vytvoriť vhodný tuning svojho operačného systému. Súčasťou príručky je aj CD-ROM.

Andrej Matuška

Knedle na tisíc spôsobov

Ak ste v predvianočnom čase prehliadli kuchársku knižku s nudným a málo svia-točným názvom *Knedle na tisíc spôsobov*, tak si ju v kníhkupectve teraz všimnite. Vladimír Tomčík v nej ponúka dve stovky receptov – knedlíčky ako závarky do polievok, knedle slané a sladké ako hlavné jedlo, knedle ako prílohy. Autor zozbieral domáce aj cudzie recepty a ponúka tak možnosť pripraviť po-

dľa nich od jednoduchých a lacných knediel až po finančne náročnejšie gurmánske špeciality. Na decembrovej prezentácii v bratislavskej knižnici knižku pokrstili, ako inak, kysnutým cestom. A pokiaľ ide o samotnú knižku, zdá sa, že je svojou témou unikátom na svetovom knižnom trhu, lebo samostatnú pozornosť knedli, pokiaľ vieme, v knižnej podobe ešte nikto nevenoval. -r-

Vydavateľstvo Slovenský spisovateľ na internete

V novom internetovom kníhkupectve vydavateľstva Slovenský spisovateľ si môžete objednávať priamo prostredníctvom nákupného košíka; e-mailom na adrese knihy@slovenskyspisovatel.sk., písomne na adrese uvedenej v kontaktoch, prípadne faxom. Podmienkou pre platnosť internetovej objednávky je vyplnenie všetkých povinne označených údajov v objednávkovom formulári. Objednávka je zároveň návrhom kúpnej zmluvy. Objednávka môže byť len na adresu na území Slovenska. Objednávky do zahraničia vybavujú internetové kníhkupectvá www.martinus.sk alebo www.elegenda.sk. V žiadnom inom kníhkupectve nekúpíte knihy vydavateľstva Slovenský spisovateľ lacnejšie ako v internetovom kníhkupectve www.slovenskyspisovatel.sk. Každá kniha je o 19 – 29 Sk lacnejšia ako inde, pokiaľ, pravdaže, nejde o jednorazové výpredajové akcie. -r-

Najkrajšie knihy Slovenska 2007

Hlavným usporiadateľom a vyhlásovateľom súťaže Najkrajšie knihy Slovenska je BIBIANA a spoluusporiadateľmi sú Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo školstva SR, Slovenská národná knižnica a Zväz polygrafie na Slovensku. V súťaži sa hodnotí výtvarná a grafická stránka kníh, ako aj úroveň ich polygrafického spracovania. Knihy z produkcie roku 2007 (rozhodujúci je údaj v tiráži) môžete prihlásiť do súťaže, ak pošlete do 31. januára 2008 bezchybný výtlačok knihy spolu s kompletne vyplnenou prihláškou s označením súťaže NKS 2007 na adresu:

BIBIANA

Panská 41

815 39 Bratislava

Prihlášku a štatút nájdete na internetovej stránke BIBIANY (www.bibiana.sk) alebo vám ju Sekretariát NKS pošle na požiadanie. Kontakt: E. Ciferská, tel.: 02/5441 8488, fax: 02/5443 5366, e-mail: ciferska@bibiana.sk

Po termíne uzávierky súťaže sekretariát knihy neprijíma (rozhodujúci je dátum poštovej pečiatky).

Literárne Košice Jána Štiavnického

Mesto Košice a Knižnica pre mládež mesta vyhlasujú 13. ročník súťaže *Literárne Košice Jána Štiavnického*.

Zapojiť sa môžu žiaci 5.-9. ročníkov základných škôl a osemročných gymnázií zodpovedajúci tejto vekovej kategórii vlastnými básňami, poviedkami, rozprávkami, reportážami na témy: *Príbeh starého telefónu, Neposlušné topánky, Ako som sa*

zmenšil. Maximálny rozsah prác sú 3 strany formátu A4, t. j. 90 riadkov. Každý súťažiaci môže zaslať maximálne dve práce, každú v 4 kópiách s uvedením mena, témy, adresy školy, triedy a mena pedagóga. Súťažné práce treba zaslať do 17. marca na adresu: *Knižnica pre mládež mesta Košice, Tajovského ulica 9, 040 64 Košice*. Súťažné práce nesmú byť zaslané do iných súťaží.

Jedna papá, druhá varí

Pod nie najkratším, ale zato výstižným názvom *Jedna papá, druhá varí, pritom jedna druhú baví* sa objavili na knižnom trhu recepty „najlepšej kuchárky medzi speváčkami“ Gizely Oňovej, „okorenenej anekdotami a doteraz nezverejnenými fotografiami“ herečky Magdy Pavlekovéj, ktorá bola aj iniciátorkou celého projektu. Nie neúspešného, veď kuchárske knihy sú v móde, navyše, ak sú ich autormi známe osobnosti. Vydavateľstvo Belimex knižku uviedlo medzi čitateľov v decembri v Modre.

Príťažlivou, najmä pre našinca, je už samotná skutočnosť, že ide o recepty pomerne jednoduché, nie príliš náročné na prípravu, a ani peňaženku. Či už ide o rôzne polievky, nátierky, šaláty, hlavné jedlá alebo zákusky. A keďže postup dopĺňa aj údaj o dĺžke prípravy, stupeň náročnosti a nejedna dobrá rada, kniha je vhodným darčekom pre každú začínajúcu kuchárku.

Ale so záujmom si ju pozrie i ten, kto podľa nej asi nikdy variť nebude. Jednoducho slinky sa zbiehajú už

len pri pohľade fotografie jedál a inšpiruje samotné rozdelenie do deviatich kapitol: Prázdňinové jedlá, Babinec, Varíme na chate či dovolenke, Držíme diétu, Veľká noc, Vianoce, Rodinné akcie, Rezne, moje milé rezne a Kuchárka na vandrovke. A potom, úsmevné sú i poznámky na margo toho, ako ktoré recepty vznikli, či našli cestu k autorke. Napríklad, o niektoré sa pričínila jej medzinárodná rodina. Pri iných priznáva vplyvy vlastnej fantázie, experimentov, ale aj náhody.

Nakoniec možno len súhlasiť s tvrdením Gizky Oňovej, že „recepty sú iba návodom ako začať variť, nie sú to zákony, ktoré treba striktné dodržiavať“. Veď to isté jedlo od tej istej kuchárky nemusí chutiť rovnako. Tobôž ak sa dá do varenia niekto iný. Čiže aj akceptácia komentára o tom, že chuťovky s baklažánovou nátierkou môžu byť vhodným pomocníkom vydajachtivých gazdiniek, záleží na každom z nás. Ale ktohovie, veď stále platí, že láska ide cez žalúdok.

Elena Ľapajová

O Harryho Pottera v slovenčine rekordný záujem

Siedmy diel série kníh o Harrym Potterovi vyjde takmer presne pol roka po celosvetovej premiére v angličtine. Bude mať 624 strán a volá sa *Harry Potter a Dary smrti* (v anglickom origináli *Harry Potter and the Deathly Hallows*).

Najväčšie slovenské internetové kníhkupectvo Martinus.sk okamžite začalo predpredaj tejto knihy, pričom rezervácie umožňovalo už od januára 2007, keď bolo oznámené vydanie knihy v angličtine. „Už za prvé tri dni predpredaja sme predali

viac kusov Harryho Pottera 7 ako predchádzajúceho 6. dielu spolu za celú dobu predaja. Každá piata objednaná kniha bol práve Harry Potter a Dary smrti v slovenčine,“ povedal Michal Meško, spolunajiteľ www.martinus.sk. Kniha bude stáť 499 Sk. Slovenský preklad uvedie na náš knižný trh vydavateľstvo Ikar 17. januára veľkolepou šou spojenou s predajom v Sibamac Aréne v Bratislave a oficiálny predaj sa začne v piatok 18. januára 2008 o 00:01.

-mm-

Výročné ceny za tvorbu pre deti

Vydavateľstvo DAXE a redakcia časopisu Maxík udelili v jednotlivých kategóriách výročné ceny za tvorbu pre deti v roku 2007. Výročnú cenu za literatúru získal Ján TURAN, za ilustračnú tvorbu akad. mal. Svetozár MYDLO. V kategórii

mladých autorov ako „objav roka“ ocenili literárnu tvorbu Grigorija Starodubceva. Organizátori tak už po štvrtý raz udelili ocenenie autorom, ktorí zásadnú časť svojej tvorby venujú deťom.

Nevyužitie myšlienky

Svet stráca kondíciu, mal by si posilňovať srdce.

Vlado Franc: Túto hudbu mám rád

Bratislava, Forza Music 2007

Pod rovnomenným názvom *Túto hudbu mám rád* odvysielal Slovenský rozhlas od roku 2000 tri stovky relácií pod taktovkou Vlada Franca, znalca hudby a zároveň redaktora, ktorý si do štúdia pozýval známe osobnosti zo Slovenska a z Čiech, aby v spoločnom rozhovore objavovali zjavné i skryté súvislosti vlastného života s hudbou, zdôverili sa so spomienkami alebo prezradili čo-to z budúcnosti. Do tejto knihy nakoniec autor vybral pätnásť rozhovorov: Peter Dvorský, Jozef Ráž, Miroslav Žbirka, Daniela Hantuchová, Karol Polák, Zdeněk Svěrák, Karel Gott, Katarína Kolníková, Jožka Černý, Ladislav Chudík, Ivan Gašparovič, Hana Hegerová, Jozef Golonka, Richard Müller, Hana Zagorová. Knihu doplnia CD so skladbami, ktoré počas rozhovorov vo vysielaní odzneli. K čitateľom a poslucháčom sa tak dostáva príjemná oddychová publikácia vypracovaná s precíznosťou a profesionalitou. Katarína Kolníková sa napríklad takto zamyslela: „Prečo sa volakedy vám spievalo jak neská? My sme išli z roboty z pánskeho a vyspevovali sme si. Alebo ze skolky, z lesnej skolky, já nevím, vám sa spievalo... Ja čil neočujem spívat, len ket sú opití... A mali sme vám radosty ze života, nevím de sa tá radost stratyla.“ Ďalšie myšlienky i ďalších osobností knihy s neopakovateľnou atmosférou si môže vychutnať aj náš čitateľ, lebo vydavateľstvo Forza Music nám ju venovalo do súťaže. Stačí poslať do Knižnej revue kupón vydavateľstva zo strany 11 najneskôr do 30. januára.

Ivan Szabó: Príbehy primášov

Bratislava, Štúdio humoru a satiry 2007

Najnovšia kniha spisovateľa a publicistu Ivana Szabóa predstavuje ľudových hudobníkov – primášov, ktorými boli vždy tí najkúsenejší instrumentalisti. Ich životné osudy neraz zahaľovali rôzne legendy či tajomstvá. Preto sa spisovateľ pokúsil „odkryť“ túto oblasť nášho hudobného života.

Na základe faktov a dobových dokumentov spracoval literárne profily viacerých výrazných interpretov ľudovej hudby. Príbehy „zasadil“ do príslušnej doby a prostredia, kde sa odohrávali. Čitateľ tak môže od 17. storočia až po dnešok sledovať často kľukaté cesty hudobníkov až po ten najvytúženejší a najcenejší post – post primáša. Nájde ich v desiatich kapitolách. Na stránkach knihy sa stretne s osudom Šándora Cinka a Michala Barnu – dvoch primášov kniežaťa Rákociho, ktorí sa postavili na stranu povstalcov proti cisárske mu dvoru a sprevádzali ho aj do cudziny. „Vojaci potrebujú muziku ako soľ, keď nerinčia zbrane potrebujú závalu... Dobrá muzika im zaženie

strach, otvorí srdce“ – vravieval Rákoci. Jeho primáši vedeli hudbou ulahodiť každému a mali vraj hudbu ku každému jedlu (čardáše a verbunky ku gulášu, iné k chlebu so slaninou, iné k vínu). Barna bol o. i. aj autorom slávneho Rákociho pochodu. Ďalšou postavou je najslávnejšia primáška všetkých čias Cinka Panna – vynikajúca huslistka a neobyčajná krásavica, ktorá bola ozdobou slávnostných podujatí nielen v uhorských mestách, ale i v Krakove, Viedni a ďalších známych spoločenských strediskách. Spisovateľ načrtol aj portrét Jožka Piňa, čo hrával na matičných stretnutiach a preslávil liptovské trávnicce. Nepoznal noty, nevedel zaznamenať melódiu, ale časť sa zachovala vďaka jeho synovi Šándorovi. V príbehoch nechýba František Horváth – Feri z Banskej Bystrice, z ktorého vyrástol uznávaný budapeštiansky muzikant, víťaz primášskych súťaží (volali ho kráľ primášov). Reprezentoval aj na svetovej výstave v Paríži, vystupoval v mnohých krajinách i na londýnskom kráľovskom dvore. Zaujímavý

bol aj osud Floriána Berki-Rožňavského, ktorý ho zavial do Petrohradu a vyhrával tam dvom ruským cárom. Po návrate zas obveseloval Andrášiovcov a pre arcivojvodu Karola Ludovíta vystupoval dokonca v Dobšinskej ľadovej jaskyni.

Z novších čias predstavil Szabó kaviarenských primášov – Jožka Pihika, ktorého hru poznali nielen doma, ale aj v Prahe, Berlíne, Viedni i Budapešti, Samka Dudíka – virtuóza z kopaníc, Rinalda Oláha, označovaného za slovenského Paganiniho, zakladateľa SLUK-u a prvého primáša jeho ľudovej hudby a známeho súčasníka Jána Berky-Mrenicu. Uznávaných a populárnych primášov však bolo oveľa viac, a tak knihu doplnia malý slovník primášov s približne stovkou primášov z minulosti i súčasnosti.

Desať literárnych profilov v knihe *Príbehy primášov* s ilustráciami Milana Stana dýcha hudbou i pohnutými osudmi interpretov, ktorí znamenajú prínos pre rozvoj našej hudby a zvlášť folklóru.

Lýdia Čelková

Ludmila Červená: Hudobná kultúra v Banskej Bystrici 1945–2000

Banská Bystrica, Univerzita Mateja Bela – Fakulta humanitných vied 2006

S vročením 2006, ale reálne na konci roku 2007 vyšla reprezentatívna publikácia, na ktorú môže byť hrdá Banská Bystrica, vydavateľ – Univerzita Mateja Bela, no najmä samotná autorka. Tešíť sa na ňu však môže celá slovenská hudobná verejnosť – autorkou je Ludmila Červená (nar. 1952), odborná asistentka na Katedre hudby Fakulty humanitných vied UMB v Banskej Bystrici, hudobná historička, publicistka a organizátorka hudobného života. Kniha sa odvíja z jej mnohoročného pôsobenia v Literárnom a hudobnom múzeu v Banskej Bystrici (1974-1989), no najmä z dizertačnej práce v SAV, v ktorej sa orientovala na danú tému. Výsledkom je pútavá, obrázkovo bohatá vybavená publikácia, ktorá plní jednak bádateľsko-historiografickú funkciu, no súčasne je reprezentatívnu publikáciou, hodnou ocenenia najmä zo strany primátora Banskej Bystrice, ale aj celoslovenských hudobných inštitúcií. Bádateľsky, faktograficky, priam precízne, bez vynechania akéhokoľvek detailu doplnia iné (napríklad obrazovo-výtvarné) knižné prezentácie, ktoré sa venovali propagácii Banskej Bystrice ako klenoty kultúry, významnému mestskému

centru, povstaleckému centru či turistickému východisku do Nízkych Tatier.

Červenej kniha je ojedinelá v tom, že sa venuje takému špecifickému druhu umenia, akým je hudba, navyše hudobná kultúra vo vymedzenom regióne. A robí to v zložitom a spoločensko-politicky premenlivom čase, akým boli roky 1945-2000.

V muzikologicky precízne napísanej práci – vrátane použitej literatúry a desiatok prvýkrát uverejnených prameňov, ako sú súborne zverejnené štatistiky a prehľady koncertných cyklov, ale aj repertoár bývalej Opery DJGT a dnešnej Štátnej opery, edičná aktivita a muzikologické konferencie či odborné semináre v regióne atď., bibliografické odkazy, menné registre a slovensko-anglického záveru – je prvá kapitola so všeobecnou charakteristikou politických východisk obdobia 1945–2000. Následne rozvíja tému inštitucionalizácie hudobného života v Banskej Bystrici v povojnovom období, koncertný a divadelný život v premenách desaťročí, ale veľa zaujímavého pripomína autorka svedkom doby i mladej generácii aj o vzťahu hudby a tunajších médií (najmä v nahrávaní hudby činoro-

dého bansko-bystrického rozhlasu). O jednotlivých hudobných umelcoch a publicistoch regiónu nie je vynechané azda ani jedno meno či profil tých, čo pomáhali hudobnému rozvoju mesta. Zvlášť sú „zmapovaní“ skladatelia a muzikológovia.

Vďaka takejto sumarizujúcej práci si človek uvedomí, že napriek neustálemu nariekaniu nad kultúrnym stavom dneška, žije Slovensko neobyčajne bohatým vedeckým i kultúrnym dianím a za uplynulé desaťročia vyrástla na Slovensku inteligencia, ktorá pokryla svojou prácou všetky regióny, a to aj v najzložitejších politických časoch (povojnové obdobie, tzv. normalizácia a i.). Je radosťou čítať túto dvostranovú knihu, s ktorou sa môže popýšiť každá kultúrna inštitúcia mesta. Jediná malá pripomienka: na obale knihy sú členovia Trávníckovho kvarteta zobrazení ako súbor bábok od Antona Anderleho. Myslím si, že na reprezentáciu takého významného kultúrno-historického centra, akým je Banská Bystrica, sa mohol nájsť aj iný symbol. Trávníckovci boli síce významným, ale určite nie najvýznamnejším či podnes pretrvávajúcim súborom Banskej Bystrice.

Terézia Ursínyová

KNIHA ROKA 2007

Stav k 10. januáru

Počet hlasov

KNIHA ROKA

1. P. Bilý: Don Giovanni – Slovenský spisovateľ	47
2. A. Blaha: Pyžamová revolúcia – Nebojsa	23
3. K. Peteraj: Čo sa šepťá dievčatám – Ikar	21
4. M. Rúfus: Vernosť – Slovenský spisovateľ	20
5. J. Heriban: Úspech má srdce žraloka – Herial	17

DEBUT ROKA

1. M. Solčanská: Aprílové dievča – Ikar	36
2. P. Tomašovič: Nič v krajine nikoho – Spolok sv. Vojtecha	23
3. Z. Šulajová: Džínsový denník – Slovenský spisovateľ	19
4. R. Sidor: Prvá kniha – OZ Slniečkovo	15
5. A. Lackovičová: Mój šupák Karol – Ikar	7

VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. Ikar	75
2. Slovenský spisovateľ	71
3. Vydavateľstvo Slovat	23
4. Aspekt	21
5. Nebojsa	16

ANKETOVÝ LÍSTOK - KNIHA ROKA 2007

KNIŽNÁ REVUE

1. Na knihu roka navrhujem:

(autor; názov, vydavateľstvo)

2. Za debut roka navrhujem:

(autor; názov, vydavateľstvo)

3. Za vydavateľstvo roka navrhujem:

Meno a adresa odosielateľa:

(podpis)

Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA 2007 posielajte na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH. Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2007. Uzávierka ankety je 15. marca 2008.

BIBLIOGLOSSÁR

Katarína Gillerová
NEODCHÁDZAJ
Bratislava, Slovenský
spisovateľ 2007

Najnovší, piaty román populárnej autorky, ktorej knihy zaujali aj českého čitateľa, čerpá zo súčasnosti a problémov mladej rodiny. „Myslím si, že láska hýbe svetom. Napriek smútkom, neverám, či zradám nás vždy drží nad vodou“ – konštatuje spisovateľka a v románe vychádza z tejto myšlienky. Hlavnou postavou je Veronika, ktorá vyrástla v rodine zaneprázdneného chirurga a matky, ktorá sa doslova videla len v jej staršej sestre Monike. Po rokoch „prehliadania“ v rodičovskom dome našla konečne svoje šťastie v manželovi Andrejovi a malom Andrejkovi. Keď začne uvažovať o druhom dieťati, zrúti sa jej svet, lebo Andrej odchádza s inou. Veronika po rozvoze postupne stráca aj spoločných priateľov a s novou skutočnosťou sa ťažko vyrovnáva nielen ona, ale aj syn, rodičia a najmä svokra so švagrinou Angelikou. Nechýbajú dobré rady, ale vnútornú silu musí nájsť sama. Dej románu sa prelína s udalosťami a príbehmi minulosti. Zápas s osudom pripomína čitateľkám, že o svoje šťastie sa musí človek pričniť aj sám.

Sandra Brown
STRETNÚŤ SVOJ SEN
Bratislava, Remedium 2007
Preklad Dana Oravcová

Voľné pokračovanie trilógie o texaskéj naftárskej rodine Tylerovcov venuje pozornosť najmladšej členke klanu: Sage. Tá práve vyštudovala vysokú školu a chystala sa na spoločný život s Travisom Belcherom z poprednej dallaskéj rodiny. Zasnúbenie však Travis nečakane zrušil a toto ponížujúce odmietnutie si náhodou vypočul Harlan Boyd, spolupracovník Tylerovej vrtnej spoločnosti. Sage rozčuľovalo, že tento bezvýznamný, ale príťažlivý chlap poznal jej tajomstvo. Rodinný podnik však krachoval, a tak je Sage donútená spolupracovať aj s Harlanom na jeho záchrane. Láska nakoniec zmení ich osud.

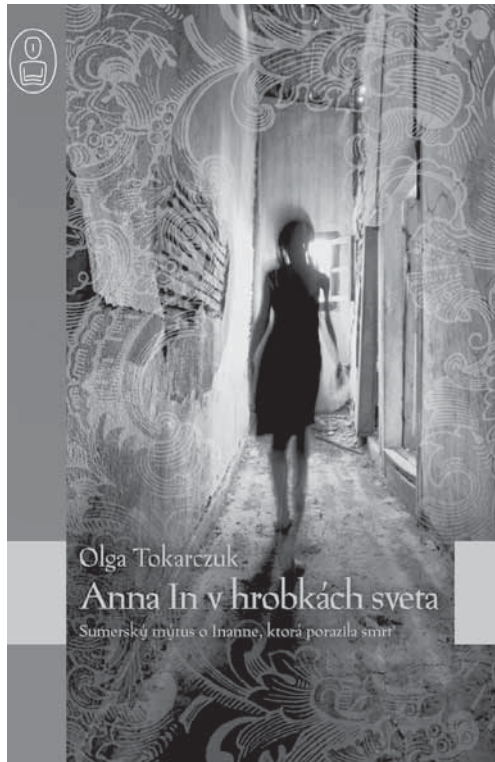
Danielle Steel
SESTRY
Bratislava, Ikar 2007
Preklad Tamara Chovanová

Žiadaná modelka Candy, populárna producentka televíznych seriálov Tammy, ambiciózná právnička Sabrina a maliarka Annie sú sestry, ktoré žijú roztratené po svete, ale na Deň vďakvyzdania sa vždy stretávajú u rodičov v Connecticute. Posledný sviatok však zmenil život všetkých: pri havárii na diaľnici zahynula matka a Annie sa ťažko zranila. Lekárom sa ju podarilo zachrániť, ale ako maliarka stratila to najdôležitejšie – zrak. Sestry stáli pred zložitou situáciou a nakoniec sa rozhodli, že budú bývať spolu, aby pod jednou strechou pomáhali Annie s návratom do života. Každá z nich sa musela vzdať zabehovaných kolají, ale nestratili odvahu. Ich odmenou sa stala Annie, ktorá sa postupne stávala sebestačnou a našla si novú oporu i lásku.

-lč-

Vychádza

Olga Tokarczuk: Anna In v hrobkách sveta

Anna In je krásna žena, krásna je In Anna. Pozná ju odjakživa. Pamätám si všetky jej šialené výčiny, všetky cesty a lásky. Keď má rande, ustupujem do úzadia, sedávam niekde pri bare a pokojne čakám. Bývam v jej dome, pijem z jej pohárikov. Ja, Nina Šubur, ja, ktorá rozprávam, ja každá. A keď sa mi už zdá, že ju poznám lepšie ako seba, urobí niečo, čomu nerozumiem.

Takto je to aj teraz.

– Kam to ideme, Anna In, kam to, do pekla, ideme?

Obavy vo mne prebúdzajú smer – dolu, ustavične dolu. Zviezli sme sa už na najnižšie úrovne, a jej to ešte stále nestačí. A znovu prestupujeme. Tentoraz výťah škripe a chveje sa, je starý, používaný zriedka; dvere nedoliehajú a cez škáry vidieť prázdne haly popretínané vertikálnymi líniami kovových stĺpov, na nich nápisy žiarivou farbou; znaky, ktorým nerozumiem. Výťah chvíľu putuje vodorovne, no napokon ide rovno dole. Teraz je odratované záporné, od nuly dozadu, akoby čas cúval. Zostupujeme pod zem. Začínam chápať, chytám ju za ruku.

– Keby sa niečo stalo, vieš, čo máš robiť. – Odovzdáva mi dotyk; z dotyku naskakujú zimomriavky.

Na chvíľku mi trpne koža, jej dotyk sa mení na vlny, čo ma omývajú.

– Vieš, čo máš robiť. Keby som sa do troch dní nevrátila, pôjdeš k mojim otcom po pomoc, povieš im, čo sa stalo, presne. Oni si poradia, tak sa už neboj. – Posiela mi upokojujúci úsmev.

Tri dni čakám na správy od nej pri bráne hrobiek, ja, Nina Šubur, ja každá, ktorá rozprávam. Celé tri dni. Prikladám ucho k machom obrastenej bráne, ale na druhej strane je ticho. Vstávam a odchádzam. Sadám si na zem, pozerám sa na nechty, obhrýzam si kožku. Vyjedám posledné omrvinky z vrečka. Kufor písa, ovoniava každý kameň, venuje sa konárik, ale bez dotyku Anny In, In Anny v ňom pomaly vyhasína život.

Otcovia sedia pri svojich stoloch. Každý je vzdialený od toho druhého niekoľko hodín cesty, taká veľká je ich firma. Najbližšie sedí ten, ktorý vedie jedno z dôležitých oddelení – Encyklopedický Dozor Intelektuálnych Konfigurácií. Čakám na audienciu. Sekretárka, napoly automat s mladým telom prirasteným ku stoličke, sa na mňa pozerá s milým úsmevom, ani nežmurkne. Keď ma napokon zavolajú, vidím ho sedieť v kresle – v skutočnosti už odovzdal úrad do rúk konzultantov a je vlastne v dôchodku, ale za zásluhy mu prideliť čestný post. Využíva to, nechce stratit prax. Má neprítomný výraz. Vidím, že je starý a plesnivý, áno, v podstate pripomína skôr hríb. Mäsité telo mu preteká cez nábytok. Pridlho sedí na jednom mieste. Mohol by aspoň dávať pozor. Stojím pred

Mýty sú univerzálne a nadčasové príbehy, ktoré odzrkadľujú život a zároveň ho formujú – skúmajú naše prania, strachy a túžby. Pripomínajú nám, čo znamená byť človekom. V edícii MÝTY sa spojili hlasy niektorých svetových majstrov pera. Každý z nich svojím a súčasným spôsobom znovu napísal jeden zo známych mýtov. V slovenčine vyšli: Karen Armstrong: *Dejiny mýtov*, Jeanette Winterson: *Ďarcha* (mýtus o Atlasovi a Herkulovi), Margaret Atwood: *Penelopiáda*, Viktor Pelevin: *Helma hrôzy* (mýtus o Minotaurovi), Alexander McCall Smith: *Labutí boh lásky* (mýtus o Angusovi, keltskom bohovi snov), Su Tchung: *Slzy nefritovej ženy* (mýtus o žene, ktorá slzami zborila Dlhý múr), Viliam Klimáček: *Satanove dcéry* (mýtus o padlých anjloch), Drago Jančar: *Staviteľ* (mýtus o Daidalovi).

Hrdinka príbehu Anna In zostúpi do podzemia, do hrobiek, kde žije jej sestra – synonymum smrti. Chce získať moc nad týmto svetom so zámerom oslobodiť sestru a zničiť

ním, siaham mu sotva po pás. Postupne ho zasväcujem do veci, ale som stručná, lebo viem, že také sú tu predpisy. Každý žiadateľ má k dispozícii dve vety.

– Tvoja dcéra, Anna In, potrebuje pomoc.

Zostúpila neobzretne celkom dole, aby navštívila sestru, a nevrátila sa, – hovorím. Očakávam jeho podráždenú reakciu. Zdá sa mi, že som naňho vystrelila dve delové gule, nie dve vety.

– Neobzretne, – opakuje neprijemné slovo. Prevracia ho v panovačných ústach. Jazyk mu spuchol od formulovania výkričníkov v rozkazoch. – Všetko, čo robí, robí neobzretne. Mám už toho slova dosť. Všetci sa vyhovávajú na neobzretnosť. Veci treba robiť obozretne. Ten, kto koná bez rozmyšľania, musí za to zaplatiť. Rozumné konanie rovná sa poriadok jazyka. To je gramatika existencie.

Jeho telo sa nepokojne hýbe, vlní.

– Život treba skloňovať dôsledne, dávať pozor na koncovky. A ak si človek nie je istý, má si to overiť v slovníkoch, napísali ich múdri ľudia. Najprv si premyslí, potom konať. Keď sa vyberáme na cestu, treba mať spiatočný lístok, rezervovať si miesto vo výťahu, kúpiť si poistenie, – pokračuje namosúrene. – Čo si myslíš? Nemám zastúpenie v končinách tam dole, nemám tam veľvyslanectvo, dokonca ani agentov. Mám sa tam vybrať ja sám? – ironicky sa zasmieje. – Som neskutočne vyťažovaný... A vyťažujúci, – dodáva po chvíli zamyslenia. –

Pasívna a aktívna strana prístavia, veľmi šikovne som to vymyslel. – Vracia sa k téme: – Príveľa problémov nám spôsobuje. Už oddávna. Vlastne, úprimne povedané, je problematická ako vulgárne slovo. – Pokúša sa uviesť príklad, prevaľuje v ústach nadávku, ale vzdáva sa. – Nemôžem jej pomôcť, – povie napokon.

Úprimne ďakujem za tých 22 viet. Ale to ešte nie je koniec, som už pri dverách, keď sa otec náhle rozzúri, chvejú sa mu líca. Usiluje sa vstať, opiera sa o stôl.

– Každá živá bytosť musí zomrieť, to hovorí zákon. Výklad je prostý a logický. „Každý“ – vraví gramatik, – to znamená, že ide o všeobecný a bezpodmienečný kvantifikátor. „Živá“ čiže taká, ktorá cíti a podlieha určitej interakcii so svetom energetickej výmeny.

„Bytosť“ – toto slovo znamená „bytie“, hoci sa obmedzuje na živú osobu; bytosť, dá sa povedať, je osoba cítiaca, to znamená taká, ktorej nie je cudzie to, čo sa deje v prostredí, čo ju obklopuje. „Musí“ – toto slovo je ťažký výraz, ale všeobecne zrozumiteľný, je to totiž imperatív, vzťahuje sa na odjakživa jestvujúce právo, všetky axiomy sa oň od základu opierajú; označuje istú bezpodmienečnú a neodiskutovateľnú konečnosť. „Umrieť“ znamená, ako vieš, ukončiť aktivitu bežne nazývanú „život“, označuje koniec biologického procesu.

Umrieť, moja drahá, znamená podrobiť sa všeobecnému zákonu rozkladu, vrátiť sa k pôvodným prvkom. V psychologickom zmysle, – dopovie, – to znamená opustiť mesto navždy.

Och, mám už dosť premúdrejších rečí, prestávam rátať jeho drahocenné slová. Strácam čas. Oslovovať niekoho, kto nerozumie, je ako pokúsiť sa otvoriť zámku stebľom trávy, krájať chlieb bazalkovým lístkom, zakrúcať žiarovku do vtáčieho

smrť. Dej románu je plný čudných tvorov – polostrojav, pololudí, hologramov a živých batožín; bohov, ktorými sú otcovia žijúci na horných poschodiach futuristického, psychedelického mesta, mesta s poloautomatickými sekretárkami a rikšiarimi, ktorí prirástli k rikšiam. Podzemie mesta je mýtickým prapriestorom, kde sa ešte transcendentno drží svojho pravýznamu a zároveň je nerozlučne spojené s onou odlúštenou mestskou nadstavbou, celou spleťou výťahov, šácht a rúr. Príbeh je rekonštrukciou sumerského mýtu o Inanne od prvej autorky svetového písomníctva, kňažky boha Nanmu Ennuduanny. Najstaršia literárna pamiatka je známa iba z niekoľkých fragmentov v klinovom písme – nová magická rozprávačka, poľská spisovateľka Olga Tokarczuk, sa pokúsila o nemožné: úžasnou silou svojej fantázie nielenže dotvorila jednoduchý príbeh o sile ľudskosti, o víťazstve dobra nad zlom, ale zrozumiteľným, jednoduchým jazykom ho transponovala do bližšie neurčenej budúcnosti.

hniezda, vkladat disketu medzi dva kamene. Vstávam a počujem hysterický výkrik z jeho úst: „Vyviest!“ Výkričník je taký hrubý, že ma udrie po čele, až mi navrie hrča. Ja, Nina Šubur, ja každá, ja, ktorá rozprávam, vlečiem sa ďalej, tahám nohy za druhým otcom. V horúčave a sparne, po rozpalených plošinách, kde sa vzduch vlní v malých záhyboch do krehkého plisovania, po zrýchlených elevátoroch a pohyblivých schodoch, hore aj dole, cez závary automatických dvier, čo sa bez šelestu roztvárajú predom mnou ako ústa, ktoré by ma chceli prehltnúť, ale nepatria k žiadnemu telu, žiadnemu bruchu.

Až večer, keď vzduch chladne a zostúpi milosrdná tma, v nerozhodnom svetle mesta zbadám sebaistý neón. Je to úrad druhého otca, chladný príbytok, mesto je tam obklopené úzkymi lodami s oltárikmi obrazoviek.

Stojím pred stolom druhého otca, mladšieho – močí si nohy v aromatickom potoku, čo preteká úradom, robí si poznámky do notesa s moleskinovým obalom. Notes omdlieva od rozkoše, naširoko rozkladá listy. Otec si doň zapisuje zlaté myšlienky. Keď ma zbadá, veselo vstáva.

Spustím to svoje:

– Tvoja dcéra potrebuje pomoc. Zišla celkom dole, navštívila sestru, a nevrátila sa, – vynechávam slovo neobzretne, to som sa už naučila.

Pohyb ceruzky ustane. Hrot tuhy mieri na bodku nad i.

– Nechala tam sken? – pýta sa starostlivo otec, ale už vidím, že sa s ním neporozprávam. Pohľad mu uniká kamsi do dialky. – Pracujem tu na istom projekte.

Chceli by sme uľahčiť ťažký ľudský údel. Uvažujeme o špeciálnom predĺžení života. Človek by sa naskenoval na disk a nahrál by sa, dajme tomu, do raja. Ju by som mohol hneď umiestniť do neba, do toho najlepšieho, štvorhviezdičkového, pre najlepších klientov. – Ona potrebuje pomoc, treba ju odtiaľ vytiahnuť, – nalieham. – Keby sa jej niečo stalo, tak mi povedala, mám sa obrátiť so žiadosťou o pomoc na vás. Vraj budete vedieť, čo robiť.

Dvíha obočie, pohráva sa s ceruzkou.

– Čo sa dá robiť? – zamýšľa sa a hľadá na sklenú klenbu. – Bohužiaľ, toto je koniec príbehu. Veľká škoda, lebo sa ukazovalo, že má pred sebou skvelú budúcnosť. Aká to hlúposť, aký nedostatok fantázie! Mala tu všetko, dostala všetko, všetko, čo chcela, a čo nedostala, to si vyrába sama, nevďačnica. Keď si niekto sám vyrába problémy, má azda čakať pomoc od ostatných? Povedz, moja dobrá žena, – pýta sa, ale nijakú odpoveď nečaká. – Stále chodím za ňou a naprávam jej chyby, zbieram za ňou mŕtvych. Som už pristarý, aby som niečo urobil. Usilujem sa udržať v poriadku ľudské zálohy. Driem ako vôl.

Och, to je pravda, drie ako vôl. Občas dokonca pripomína býka.

Jeho veľké laboratórium sa volá Ekvivalent. Ekvivalent – Nech Každý Existuje. Vymyslel ho, keď sa ľudia začali búriť. Utíšil tým revolúciu. Teraz sa môže každý za života naskenovať a zaznamenať na disk, trvá to štyri sekundy. Potom ho Ekvivalent nahrá do raja.

– Naozaj, – hovorí, – je to krásny program, – a ukazuje rukou na okná, ktoré tu plnia

funkciu obrazoviek. Vidieť tam ľudí brodiacich sa trávou okolo krásnych fontán, v bielych košeliach ako sedmokrásy, a nebo – blankytné a čisté, voda v riekach – sladká. Nech je teda existencia distribuovaná rovnako demokraticky ako iné požehnanie. Preto už od detstva platí každý obyvateľ mesta dane za svoj budúci život, predpláca si (s nevelkými zľavami) večnosť, čiže život do konca existencie podniku. Ale práve to je večnosť. Jestvuje množstvo druhov opcí pre vyberavejších zákazníkov. Sú tu hurisky v mozaikových interiéroch večných háremov. Majú jabĺčkovité prsia, boky oblejšie ako misky. A hurisovia a fúzatí muži s veľkými údmi pre ženy túžiace po rozkošiach. Máme cisterny s vínom, možno ho vypiť nekonečné kvantá, lebo nikdy neuškodí. Ponúkame vodné fajky napatché najlepším hašíšom. Existujú aj nebesia so zdravou výživou, v nich je to najlepšie prostredie, vždy originálne a prirodzené. Na modrých žinenkách klienti cvičia tai-či a popijajú brezovú šťavu. Mladnú deň po dni – za príplatok sa pre nich čas obracia, ženie sa opačným smerom. Ponuka je bohatá, pre každého sa niečo nájde.

A sú aj také raje, v ktorých ľudia bývajú v priezračných guliach, ako žubrienky, a cestujú v nich po pevninách a moriach, odrážajú sa jeden od druhého mätko a veselo; vzduch je tam preplnený perlivým smiechom. Existujú rodinné raje, pre všetkých, čo túžia po nehe – ľudské rodiny v čistých odevoch, s bielymi zubami, sa tam prechádzajú po fialkových kopcoch. Každý hovorí: „Ľúbim ťa“ a každý počuje ako odpovede: „Aj ja ťa ľúbim.“ A to vlastne stačí. Napokon, človek si môže vybrať aj iný variant – trochu toho, trochu onoho, za príplatok, lebo vraj to, čoho sa ľudia pri umieraní boja najviac, je nuda.

– Nechala teda sken? – pýta sa znovu. – Dal by som jej najlepšie nebo. Bola by tam bohyňa, čistá a nevinná. Prechádzala by sa medzi človečikmi, čo sa k nej modlia, nosila by nebeský šat, ihličkovými opätkami by drvila hlavy hadom. Z úst by sa jej sypali kvety, ružové lupene. A okolo nej – samý alabaster a slonovina. Jadeit a perly. Ten ctihodný starec sa podistým zasnival, lebo má zrazu neprítomný pohľad. Napokon stíchol, dojatý vlastnou predstavou. Nedarí sa mi skryť lútostivý úsmev. Senilný bulo.

Ja, Nina Šubur, ja, jej priateľka, ja, jednočlenná výprava na jej záchranu, vykračujem do noci. Nechcú mi pomôcť, ešte aj mesiac kamsi zbabelo zacúval. Noc je celkom čierna a strechy sú v noci zradné, plné antén a káblov, malých klzkých letísk a slepých štartovacích plôch. Cez priezračné svetlíky pod nohami vidím nočný život mesta – vyzerá ako živé telo, skladá sa z tepien komunikačných trás a žíl výťahových šachiet, v bunkách tela sa hmýri ľudský hmyz. Tam, kde niekto zomrie, sa hneď ktosi narodí. Tam, kde sa niekto teší, bude vzápätí dakto plakať. Kde sa niekto poháda, bude sa musieť ďalší uzmierovať. Kde sa zídu, hneď sa iní rozídu. Plus sa vyrovnáva mínusom. Veľká nafúknutá nula vibruje. Efemérna Prirodzenosť Integrojúceho Oddielu to všetko udržiava v ustálenom železnom poriadku.

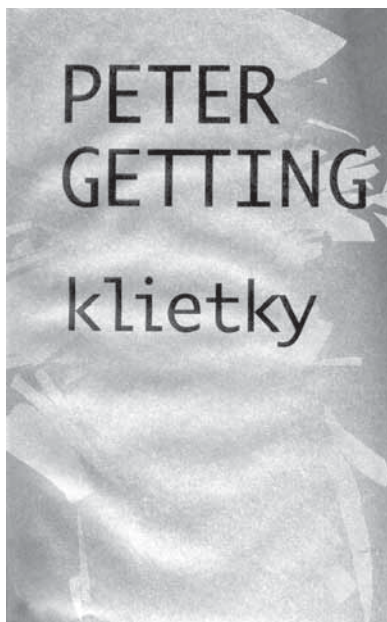
Úryvky z knihy, ktorá v preklade Karola Chmela vyjde vo Vydavateľstve Slovart.

Zlaté kliečky aj hrdzavé mreže

Peter Getting: *Kliečky*, Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007

Gettingove *Kliečky* predstavujú bizarné spojenie textov na princípe voľných asociácií, skrytých paralel a postmodernej stratégie zobrazovania chaotického sveta, ktorý autor nemôže, nechce alebo nevie zoštylizovať do ucelenej podoby. *Kliečky* skutočne komunikujú s čitateľom iba minimálne, pretože zaznamenávajú problematickú výpoveď o svete, zachytávajú cestu labyrintom vlastného vnútra, cestu konfrontácie a osamotení. Napokon autor vlastné tvorivé zámery a netradičný spôsob videnia prezentuje na príbehu Ervina Dela z úvodnej poviedky/kapitoly *Svet je kapoan*, ktorého omylom uverejnený inzerát „hore nohami“, vzbudí obrovský záujem nielen kupcov, ale aj čitateľov: „Čoskoro sa počet inzertov obrátených hore nohami v novinách rozrástol. Neskôr aj články, fejtóny, správy, rozprávky... Všetci, čo túto možnosť vyskúšali a potom ju znova volili, si pochvalovali...“ (s. 12).

Texty Petra Gettinga neustále menia smer a tvar, od sklonu písma až po žánrovú podstatu. Raz plynú paralelne s poznámkami pod čiarou, inokedy v dvoch stĺpcoch na jednej strane alebo sú pretkané inzerátmi či správami vysádzanými odlišným písmom ako v novinách. Getting nezakrýva, že sa dovoľáva iných textov, že preberá myšlienky alebo naračné postupy a cituje. Vo vedomí čitateľa sa tak vytvára zdieľanie o nehotovosti, provizórnosti próz. Človek ich môže vnímať simultánne ako hudobnú skladbu s prevahou disharmonických tónov alebo ich precitovať básnicky ako nekonečnú slučku podnetov, v ktorej sa prelínajú stavy izolácie, smútku a samoty, zvýraznené naliehavou potrebou vyrozprávať sa, tak ako sa vyrozprával v poviedke *Deň poplavý* kamionista detom: „Kto vie niečo o samote vodiča

kamióna. Kto vie niečo o podkožných hluzách, z ktorých po rozpučení vyteká kal, ktorý sa volá samota...“ (s. 62)

Gettingova kniha pripomína postmoderné textové experimenty z polovice 90. rokov 20. storočia, ktoré upozorňovali na rôznorodosť a prekvapivosť formy, vyzývali čitateľa na spoluprácu a tvrdili, že text je tajomstvo. Autor píše o ľuďoch a zvieratách v zajatí, o antropomorfizovaných citlivých bytostiach, ktoré vedú rozhovory za mrežami. Motív zoolgickej záhrady a jej riaditeľa pána Kulhána sa jednotaj vracia a dotýka sa podstaty človeka a ľudskosti. Autor hľadá priestor na porozumenie nielen s ľuďmi, ale aj so sebou samým. Ponúka veľa neprehľadných mystifikácií a textových hier. Miestami sa text dostáva až na hranicu zrozumiteľnosti a začína plniť terapeutickú funkciu. Autor sa štylizuje napríklad do trpiteľskej polohy akéhosi Jozefa Maka na postmoderný spôsob v texte/kapitole nazvanej *O tom, kde mohol ležať Horčicový muž*: „Žijeme pre svet, ktorý nežije pre nás. Motkame sa v jednom kruhu. Po mne v tom kruhu zostávajú špinavé roztekajúce sa horčicové stupaje. Moja podoba sa mi hnuší najmä preto, že sa hnuší všetkým ostatným“ (s. 137 – 138).

Z čítania Gettingovej knihy *Kliečky* vyplývajú rozpačité pocity. Spôsobom umeleckého zobrazovania skutočnosti a človeka aj literárnou stratégiou je Getting jednou nohou v slepej ulici. Ináč stojí pevne v aktuálnom časopriestore svojho nielen literárneho „Mesta“ – to je odrazom civilizácie a súčasne zrkadlí zhnusenie zo zlých kliečok, do ktorých sa zatvárajú „prví“ aj z hrdzavých mreží, za ktoré sú zatváraní tí „druhí“.

Jaroslav Vlnka

Ursinyho cesta za počlovečením

Dežo Ursiny: *Moja milá pani. Listy Zdenke Krejčovej*, Bratislava, Artforum 2007

Hraničné ľudské situácie dávajú človeku šancu pocítiť seba samého, precítiť fakt vlastnej existencie, s možnosťou prizrieť sa svojmu bytiu – minulému i prítomnému, úplne zblízka. To, čo možno uzrieť, je väčšinou neznáme a prekvapivé, hlboké natoľko, že túto stopu života si už nemožno z čela nikdy celkom zmazať, snáď len na chvíľu pretrieť námosmi každodenných banalít, malicherností či záchvevmi svojho občas na povrch vystreľujúceho ega. A nie je pritom podstatné, či sa náš nový život práve začína, alebo pomaly chýli ku koncu.

Pri príležitosti nedožitých šesťdesiatych narodenín slovenského hudobníka a filmára Deža Ursinyho pripravili jeho priatelia a Artforum vydanie listov, ktoré adresoval českej výtvarníčke Zdenke Krejčovej. Hoci Ursinyho hudba bola percepčnou náročnosťou vždy trochu elitárska, kniha *Moja milá pani* taká nie je. Cez toto autentické svedectvo sa ponúka možnosť vstúpiť do príbehu hľadajúceho človeka, ktorý sa po strete s vlastnou smrteľnosťou snaží pátrať po tom, čím sme, čo nás prestupuje, čo stojí mimo nás, a predsa je to našou neoddeliteľnou súčasťou.

Listy mapujú Ursinyho v období rokov 1991 – 1995, od vyburcovania sa k životu k postupnej únavy v tušení smrti. I keď čitateľ môže bojovať s pocitmi, že nemá právo odtajňovať čosi také dôverné, ako sú cudzie „milostné“ listy, sám Ursiny si to prial a počítal s možnosťou tretej osoby, ktorú koniec koncov berie do úvahy každý pisateľ. Sčasti preto, že cítil akýsi záväzok, potrebu dopovedania voči tým, ktorí nateraz zostávajú, a sčasti pre potrebu pochopiť chorobu, bolesť, ktoré videl ako „sprievodný znak každého rastu“ (s. 131).

Hoci majú adresátku, väčšinu píše v prvom rade kvôli sebe, pričom sa ten druhý stáva dôležitou súčasťou tejto potreby vnútornej očisty. Takže Zdenkina úloha nebola v Ursinyho príbehu ani náhodou pasívna. Cez ňu objavil to, čo mu, ako sám píše, celý život chýbalo a v čo už ani neveril – domov. A to vo všetkých významoch. Zdenka bola pre neho vyvažujúcim elementom,

práve ona mu pomohla zaháňať pocity tušenej a hlboko skrytej vykořenosti, dávala mu silu vyjsť z labyrintu seba samého. Opisuje snahu o pochopenie, zážitky hlbokého ľudského opovrhnutia, ale i opovrhovania, v ktorých videl živnú pôdu „budúcej tichej spoločníčky – rakovinky“ (s. 26). Práve tieto tvrdo zaplatené skúsenosti ho dovedli k poznaniu, že pokorou a z toho plynúcou láskavosťou možno odhaliť, kvôli čomu sme tu.

Radosť z novoobjaveného duchovna sa pod vplyvom skúseností mení na snahu pomôcť ostatným. Doplna ju uvoľňujúca civilnosť, hovorovosť v opise bežných vecí. Tak si napríklad užíva vyváranie v kuchyni, vlastné rodičovstvo či prechádzky po Dúbravke... Jeho poznávanie na ceste za „počlovečením“ (s. 216) však neskôr charakterizuje zvláštny nepokoj.

Ako prežívala celé to pohnuté, no obohacujúce obdobie Zdenka, sa priamo nedozvedáme. Hoci sú jej odpovede sprostredkovane prítomné v niektorých Ursinyho listoch a knihu možno pokojne čítať aj bez nich, ten dôležitý náhľad z druhej strany občas trochu chýba. Najmä preto, aby sa z fascinujúceho, rozporuplného Ursinyho – človeka jednosmerným pohľadom nestal sploštný, idealizovaný obraz akejsi v skutočnosti neexistujúcej ikony. To už bude ale iná, zatiaľ nedozretá kniha, ktorá možno niekedy doplní Jaslovského *Pevniny a vrchy* a Ursinyho *Moju milú pani*.

Moja milá pani je silná, životom vykúpená kniha, dala priechod i Ursinyho literárnym schopnostiam. Je však nezmyselnou snahou pokúšať sa ju akokoľvek interpretovať, pretože zachytáva neopakovateľnú a bytostnú skúsenosť, prináležiacu len jedinému človeku – my máme možnosť sa cez riadky zúčastňovať a súčasne sa zamýšľať nad vlastnými životmi. Snáď k nej môžeme pristupovať len spôsobom, ktorý ponúka sám Ursiny v liste Zdenke: „prečítať, precítiť, pochopiť a prijať alebo neprijať“ (s. 242).

Veronika Ráčová

CITUJEME ...

„Och, nechcete, aby sme menovali všetkých významných alebo na významných sa hrájúcich ľudí na Slovensku, ktorí zásadne hovoria ‚fronta‘ namiesto front a ‚rada‘ (poradie) namiesto rad. A to už nehovoríme o myriádach verejne vyslovovaných zakončení genitívu plurálu ‚variant‘ namiesto variantov, lebo množstvo ľudí (aj s vysokoškolským vzdelaním) si denno-denne

pletie slovo verzia, ktoré je ženského rodu, s výrazom variant, ktorý je zasa rodu mužského. A tak len čakám, kedy sa už konečne nejaký ‚jednotkár‘ dostane do situácie, keď bude musieť povedať: ‚Máme množstvo variant a ešte väčšie množstvo verziov.‘“

Anton Kret: *Ruské G*, Bratislava, Vydavateľstvo PPA 2007

Slovo a tradícia

Tradícia v slove, slovo v tradícii. Inšpiratívny Jozef R. Nižňanský, Bratislava, Veda 2007

Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied ponúka čitateľskej (a to nie iba odbornej) verejnosti ďalší jazykový i jazyčkový skvost, a to v podobe monografie *Tradícia v slove, slovo v tradícii*, ktorú pripravili dlhoroční kolegovia Jozefa R. Nižňanského z nárečového oddelenia Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV pri príležitosti jeho nedožitých osemdesiatin (zost. Ľubica Dvornická a Miloslav Smatana). Bol to vážený vinár a včelár, no predovšetkým originálny dialektológ. Medzi kolegami a priateľmi bol uznávaný nielen ako muž medu a vína, ale aj preto, že vedel náš jazyk používať celkom nenapodobiteľne. Vedel sa s ním hrať, neraz sa vyjadrujúc skôr v náznakoch a siahajúc pritom aj do periférnych sfér nášho národného jazyka najmä západoslovenskej proveniencie. Možno, že všetci tejto jeho hravej a metaforickej reči ani nerozumeli. „Jeho“ ľudia však áno.

Pravdaže, Jozef Nižňanský bol na takúto hru a špásy s jazykom dobre pripravený z predchádzajúcich štácií ako prekladateľ i redaktor Tatranu. Už v tomto vydavateľstve spoznal mnohé tajomné miesta a tajomné pružiny jazyka a v nárečovom oddelení Jazykovedného ústavu L. Štúra si svoje majstrovstvo len prehlboval. Vedel napríklad aj v situácii vrcholnej vážnosti znížiť, ak to bolo treba, napätie a nezdravý pátos pomocou nižšieho jazykového registra. Ach, ako sa na to hodila tá jeho západná slovenčina! Zároveň do podrobnosti poznal reálne i vo výraze žatevné a poľné práce, ľudové jedlá a iné fenomény

ľudového života. Bol takpovediac na nezaplatenie pre viacväzkový *Slovník slovenských nárečí*, ktorého bol spoluautorom. Po jeho odchode slovník tak trochu stratil na dychu a na druhý musel čakať dosť dlho. V kompendiu *Tradícia v slove, slovo v tradícii* nájdeme odborné referáty na Nižňanského témy, ktoré odzneli na seminári na jeho počesť, ale aj osobné spomienky spolupracovníkov a priateľov. Odtláča sa tu aj kompletný súpis prác Nižňanského i jeho vlastné príspevky, ktoré kedysi vychádzali v *Čítaní o správnej výžive*. Je tu všetko o jedlách na panstvách v 18. storočí, o veľkonočných, vianočných, novoročných, svadobných, fašiangových, zakáľáčkových a ďalších raňajších i večerných ľudových jedlách. Sú tam aj rozprávania o furmanských krčmách a prícestných hostincoch (kapitola *Keď hosť bol vítaný aj o pol noci*), o sladkostiach, druhoch vína, medu, o chlebovej kultúre, ovoci a pod.

Aby sme ešte aspoň na chvíľu privolali chvíle, keď sme za ním všetci, či už mladí alebo starí, chodili po nárečovú radu, zopakujme po Ivete Felixovej jeho žartovné hollovske slová: „Chodzá za mnu jag na hoferu.“ To však len preto, aby mohol vzápätí dodať: „Šag náz voze neodbihajú, ani žito nepadá!“

Z celej publikácie cítiť pohodu a spolupatričnosť všetkých spoluautorov, čo ešte umocňuje jemná grafická práca Evy Kovačevičovej-Fudaly na knihe i obálke a súbor milých a priateľských kresieb Sofie Fudaly. Slavomír Ondrejovič

Do tretice všetko dobré

Marián Labuda – Ján Štrasser: *Herec je vždy na očiach*, Bratislava, Forza Music 2007

Potešilo ma, keď vydavateľstvo Forza Music začalo popri hudobných nosičoch vydávať aj knihy. Ale doslova ma nadchlo, keď na rozdiel od iných vydavateľstiev, neváhalo a vytvorilo edíciu kníh rozhovorov so známymi slovenskými hercami. V roku 2005 s Milanom Lasicom *Lenže ja som iba komik*, o rok neskôr so Zdenou Studenkovou *Som herečka* a do tretice koncom roku 2007 s Mariánom Labudom *Herec je vždy na očiach*.

Autor týchto knižných portrétov – básnik, prekladateľ, textár a publicista – Ján Štrasser sa pridrižiava v podstate rovnakej „mustry“. Či už ide o kompozičné delenie knihy na úvod a tri časti rozhovorov alebo spôsob kladenia otázok, ktoré mapujú životopisné a profesijné milníky osobnosti a jej názory. Charakteristické je aj grafické riešenie s čiernobiou fotografiou na obálke a aforistickými citátmi na zadnej strane. Rozdielnosť je predovšetkým v obsahu – teda v osobnostiach, v ich osudoch a sile jednotlivých výpovedí. Výpovede Mariána Labudu sú občas až bolestne úprimné. Možno preto, že 63-ročný malý veľký herec je muž s neláhkou

povahou, ale dokáže hovoriť aj o svojich pochybnostiach, prehrách a sklamaníach. Bez zaváhania sa priznáva ku komplexom z mladosti z výšky či vo vzťahoch k ženám, ale i k depresiám, istej bolestnej zatrpknutosti až zlostnosti, a svoje názory a hodnotenia druhých prezentuje, takpovediac, až nediplomaticky. Na jednej strane ho to ľudsky približuje čitateľovi. Na druhej strane to nahrlo bulváru, ktorý si zgustol na niektorých vyhláseniach vytrhnutých z kontextu.

Ak mi niečo prekáža, tak sú to skôr malé, ale zbytočné chyby, napríklad slovné prešmyčky, zdvojené predložky či skutočnosť, že na prebale sa uvádza nesprávny dátum narodenia M. Labudu – máj namiesto októbra. Vrávi sa, že do tretice všetko dobré. Kniha *Herec je vždy na očiach* dobrá je. Verím, že rovnako ako moju poteší aj iné čitateľské duše. A najmä, že pribudnú i rozhovory s ďalšími hercami a edícia bude pokračovať. Slovenská herečka škola si zaslúži takéto zmapovanie.

Elena Ľapajová

Knihy v predaji

0 VŠEOBECNOSTI

00 Bibliografické katalógy. Knihovníctvo. Dokumentácia

Z histórie obcí bansko-bystrického a breznianskeho regiónu. Zost. Katarína Donovalová
Banská Bystrica, Verejná knižnica Mikuláša Kováča 2006. 1. vyd. 161 s. Brož. Výberová regionálna bibliografia.
ISBN 80-88783-39-9

04 Kalendáre

ČIAMPOR, Fedor, ml. – ČIAMPOROVÁ-ZAŤOVIČOVÁ, Zuzana
Tropická Malajzia
Bratislava, Veda 2007. 1. vyd. 12 listov. Voľné listy
Nástenný kalendár.
ISBN nemá

Kalendárka 2008

Bratislava, ASPEKT, záujmové združenie žien 2007. 1. vyd. 174 s. Brož.
V poradí ôsma Kalendárka s témami súčasného feminizmu.
ISBN 978-80-85549-71-3

Reformovaný kalendár 2008

Rimavská Sobotka, RE-MI-DIA 2007. 1. vyd. 247 s. Brož.
Kalendár Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku.
ISBN 978-80-89269-09-9

07 Vydavateľstvá. Audiovizuálne prostriedky

KUČMA, Ivan
Martinské typografissimo
Martin, Vydavateľstvo Neografie 2007. 1. vyd. 187 s. Viaz.
Dejiny a súčasnosť tlačiarstva v Martine.
ISBN 978-80-88892-81-6

1 FILOZOFIA

19 Učebnice

Etická výchova pre 6. ročník ZŠ
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. Bez vyd. 64 s. Brož.
Súbor aktivít pre žiakov.
ISBN 978-80-7158-793-4

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvá

Angelina z Foligna
Mystické zážitky a duchovné rady. Z lat. orig. prel. M. Chladný-Hanoš
Bratislava, Serafín 2007. 1. vyd. 290 s. Brož.
Vzor františkánskej stredovekej duchovnosti.
ISBN 978-80-8081-064-1

Biblia. Slovenský ekumenický preklad s deuterokanonickými knihami
Banská Bystrica, Slovenská biblická spoločnosť 2007. 1. vyd. Preruš. čisl. Viaz.
Prvý kompletný slovenský ekumenický preklad Bible, na ktorom pracovali renomovaní odborníci z kresťanských cirkví registrovaných v Slovenskej republike: Stará zmluva, Nová zmluva a prílohy.
ISBN 978-80-85486-45-2

LANGKAMMER, Hugolin
Synoptické evanjeliá. Z pol. orig. prel. Z. Grabczaková, P. Grabczak
Bratislava, Serafín 2007. 1. vyd. 139 s. Brož.
Knižka poľského biblistu podáva úvod do Evanjelií Marka, Matúša a Lukáša, oboznamuje s ich vznikom, s metódami skúmania, porovnáva tieto synoptické evanjeliá a podáva aj niekoľko exegeticko-teologických komentárov k vybraným textom.
ISBN 978-80-8081-070-2

21 Nekresťanské náboženstvá

Baháji. Z angl. orig. prel. neuvedený
Bratislava, Bahájske spoločenstvo 2007. 1. vyd. 88 s. Brož.
Profil bahájskej viery a jej svetového spoločenstva.
ISBN 978-80-969687-1-8

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

31 Životné prostredie. Ekológia

CHMIELEWSKÁ, Eva – BEDRNA, Zoltán

Rizikové látky a environmentálne hazardy
Bratislava, Cicero 2007. 1. vyd. 114 s. Brož.
Kontaminácie životného prostredia.
ISBN 978-80-969678-0-8

33 Ekonomika

Riadenie a audit v informačnej bezpečnosti
Bratislava, TATE International Slovakia 2007. 1. vyd. 322 s. Brož.
Príručka pre manažéra.
ISBN 978-80-969747-0-2

34 Právo. Legislatíva

DOLNÍK, Viliam
Kronika Olympiády ľudských práv IX. Bratislava, IUVENTA 2007. 1. vyd. 88 s. Brož.
Olympiáda ľudských práv – IX. ročník (Liptovský Mikuláš 20. 3. – 22. 3. 2007).
ISBN 978-80-8072-065-0

35 Verejná správa

THURZOVÁ, Marta
Pracovnoprávne vzťahy v miestnej samospráve
Bratislava, Raabe Slovensko 2007. 1. vyd. 114 s. Brož.
Príručka.
ISBN 978-80-89182-21-3

37 Pedagogika. Školstvo. Veda

Absolventi STU 1937-2007
Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 684 s. Brož.
Prehľad absolventov k 70. výročiu STU.
ISBN 978-80-227-2722-8

Informácie o štúdiu na akademický rok 2007/2008. Zost. D. Valentovičová, K. Janečková
Trnava, Univerzita sv. Cyrila a Metoda 2007. 1. vyd. 238 s. Brož.
Príručka Fakulty masmediálnej komunikácie UCM.
ISBN 978-80-89220-68-7

Informácie o štúdiu na akademický rok 2007/2008. Zost. D. Valentovičová, K. Janečková
Trnava, Univerzita sv. Cyrila a Metoda 2007. 1. vyd. 182 s. Brož.
Príručka Filozofickej fakulty UCM.
ISBN 978-80-89220-69-4

Informácie o štúdiu na akademický rok 2007/2008. Zost. D. Valentovičová, K. Janečková
Trnava, Univerzita sv. Cyrila a Metoda 2007. 1. vyd. 127 s. Brož.
Príručka Inštitútu fyzioterapie, balneológie a liečebnej rehabilitácie UCM.
ISBN 978-80-89220-70-0

Slovenská technická univerzita v Bratislave. Zost. T. Sikorová
Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 178 s. Brož.
História vysokého technického školstva na Slovensku – 70 rokov STU.
ISBN 978-80-227-2724-2

Študijná príručka 2007/08. Zost. D. Bíro
Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita 2007. 2. uprav. vyd. 77 s. Brož.
Príručka Fakulty agrobiológie a potravinových zdrojov.
ISBN 978-80-8069-905-5

Študijná príručka 2007/2008 – Podnikový manažment v DSP dištančnou metódou. Zost. K. Vencelová
Zvolen, Technická univerzita 2007. 1. vyd. 119 s. Brož.
Príručka.
ISBN 978-80-228-1769-1

39 Etnológia. Mravy a zvyky. Folklor

A teraz túto... Zost. D. Bohuš
Banská Bystrica, Trian 2007. 1. vyd. 157 s. Brož.
Výber najobľúbenejších slovenských ľudových piesní.
ISBN 978-80-88945-96-3

Neroľnícka rodina na Slovensku. Zost. M. Botíková, L. Herzánová, M. Bobáková
Bratislava, Prebudená pieseň – združenie 2007. 1. vyd. 191 s. Brož.
Zborník príspevkov zo seminára.
ISBN 978-80-88926-35-1

4 JAZYK. JAZYKOVEDA

41 Cudzie jazyky

Praktická španielska gramatika. Z franc. orig. a zo špan. orig. prel. Katarína Žabková
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 1. vyd. 288 s. Edícia Jazyky pre všetkých. Brož. Prehľadná gramatika španielčiny pre študentov stredných i vysokých škôl, jazykových škôl aj samoukov.
ISBN 978-80-10-01168-1

49 Učebnice

MISTRÍK, Jozef
Basic Slovak
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 1. vyd. 157 s. Brož.
Učebnica slovenčiny v angličtine pre zahraničných študentov obsahuje 15 lekcií so stručným slovensko-anglickým a anglicko-slovenským slovníkom.
ISBN 978-80-10-01272-5

5 EXAKTNÉ VEDY

51 Matematika

Matematická olympiáda – 55. ročník 2005/2006. Zost. V. Koutný
Bratislava, IUVENTA 2007. 1. vyd. 230 s. Brož.
Správa o riešení úloh zo súťaže v školskom roku 2005/2006.
ISBN 978-80-8072-067-4

Zbierka úloh z pytagoriády – 28. ročník 2006/2007. Zost. A. Géczyová
Bratislava, IUVENTA 2007. 1. vyd. 31 s. Brož.
Zbierka úloh.
ISBN 978-80-8072-068-1

52 Astronómia. Geodézia

Celoslovenský astronomický seminár pre učiteľov – 2007. Zost. J. Rybák, J. Svoren
Tatranská Lomnica, Astronomický ústav SAV 2007. 1. vyd. 80 s. Brož.
Zborník prednášok pre učiteľov ZŠ a SŠ, ktorého cieľom je popularizovať astronómiu na Slovensku.
ISBN 978-80-969842-1-3

59 Učebnice

BERO, Peter – BEROVÁ, Zuzana
Zbierka úloh z matematiky pre 3. ročník ZŠ
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. Bez vyd. 64 s. Brož.
Zbierka úloh.
ISBN 978-80-7158-668-5

ČERVENĚ, Ivan
Fyzika po kapitolách. Dynamika hmotného bodu
Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 43 s. Brož.
Učebný text.
ISBN 978-80-227-2665-8

ČERVENĚ, Ivan
Fyzika po kapitolách. Dynamika sústavy hmotných bodov a telesa
Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 47 s. Brož.
Učebný text.
ISBN 978-80-227-2666-5

ČERVENĚ, Ivan
Fyzika po kapitolách. Optika
Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 72 s. Brož.
Študijný text.
ISBN 978-80-227-2674-0

ČERVENĚ, Ivan
Fyzika po kapitolách. Tepelný pohyb, termodynamika
Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 56 s. Brož.
Študijný materiál.
ISBN 978-80-227-2669-6

GAJTANSKA, Milada – DANIHELOVÁ, Anna – NĚMEC, Miroslav
Fyzika
Zvolen, Technická univerzita 2007. 3. vyd. 225 s. Brož.
Vysokoškolské skriptá.
ISBN 978-80-228-1801-8

Matematické, fyzikálne a chemické tabulky pre SŠ

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 7. vyd. 230 s. Brož.
Učebnice.
ISBN 978-80-10-00994-7

SABOLOVÁ, Mária – SATKO, Ladislav
Matematická analýza I.
Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. oprav. vyd. 62 s. Brož.
Učebný text.
ISBN 978-80-227-2733-4

6 APLIKOVANÉ VEDY

610 Farmakológia

História a súčasnosť „Domu zdravia“. Zost. Z. Čepeláková, M. Dobrovský, M. Molnár
Michalovce, M. Klíma 2007. 1. vyd. 31 s. Brož.
Zdravotná starostlivosť v Michalovciach – dejiny lekární.
ISBN 978-80-969812-0-5

611 Populárna medicína

PALLARDY, Pierre
Sedem pilierov zdravia. Z franc. orig. prel. Alicia Würsterová
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 1. vyd. 208 s. Edícia Zdravie v každom veku. Viaz.
Praktická príručka zdravia pre súčasných zaneprázdnených ľudí od skúseného terapeuta – ponúka sedem jednoduchých metód, ako dosiahnuť životnú rovnováhu: brušné dýchanie, pravidelný a pomalý príjem potravy, správny výber potravy, výber cvičenia a športu, cvičenie mozgu, automasáže a brušná meditácia.
ISBN 978-80-10-01309-8

62 Psychológia. Psychiatria. Psychoanalýza. Sexualita

WINNEROVÁ, Lauren F.
(Holá) pravda o sexe. Z angl. orig. prel. E. Baloghová
Bratislava, Porta libri 2007. 1. vyd. 158 s. Brož.
Otvorený i kritický pohľad na sex.
ISBN 978-80-89067-48-0

64 Praktický život

CABOTOVÁ, Meg
Princezná pozýva na Vianoce do Genovie & na hodiny dvorskej etikety. Z angl. orig. prel. Tamara Chovanová
Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 134 s. Viaz.
Pokračovanie známych príbehov pre dospievajúce dievčatá o princeznej Mii, tentoraz sa prelínajú s praktickým návodom na slávenie Vianoc a s príručkou slušného správania.
ISBN 978-80-551-1561-0

7 UMENIE. ŠPORT. VOLNÝ ČAS

70 Teória a dejiny umenia. Všeobecnosti

THULLEROVÁ, Gabriele
Umenie a(lebo) gýč. Z nem. orig. prel. Helena Galanová
Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 127 s. Viaz.
Sprivodca umením, v ktorom na množstve príkladov z maliarstva, sochárstva a architektúry čitateľ rozlišuje skutočné umenie a gýč.
ISBN 978-80-551-1592-4

73 Maliarstvo. Grafika

BABUŠEK, Jozef
Dozorca a väzeň. Doslov Úvod Kornel Földvári
Bratislava, FO ART 2007. 1. vyd. 63 s. Brož.
Monografia s reprodukciami humorových ilustrácií autora (1921), ktorý vystupuje aj pod pseudonymom Jozef Schek.
ISBN 978-80-88973-30-0

Milina Zimková, Ondrej 4. (Zimka), Ondrej Zimka
Čadca, Kysucká galéria 2007. 1. vyd. Nestr. Brož.
Katalóg k výstave Zimkovcov.
ISBN 978-80-85138-13-9

Olejomalba. Z angl. orig. prel. Slávka Vlčková
Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 128 s. Viaz.
Príručka pre začínajúcich alebo pokročilých výtvarníkov o základoch olejomalby, o olejových farbách, povrchoch a najdôležitejších technikách: lazúrovanie a impasto. Vhodné aj pre školy.
ISBN 978-80-551-1446-0

76 Umelecké remeslá

Drevený svet Petra Zoričáka
Bratislava, ÚLUV (Ústredie ľudovej umeleckej výroby) 2007. 1. vyd. 11 s. Brož.
Ukážky z tvorby.
ISBN 978-80-88852-53-7

Ján Krajčí – betlehemy a iné sochy
Bratislava, ÚLUV (Ústredie ľudovej umeleckej výroby) 2007. 1. vyd. 11 s. Brož.
Tvorba rezbára, majstra ľudovej umeleckej výroby.
ISBN 978-80-88852-52-0

JURIGA, Peter
Košikárstvo
Bratislava, ÚLUV (Ústredie ľudovej umeleckej výroby) 2007. 1. vyd. 255 s. Viaz.
Premeny vrbového prútia – dejiny i súčasnosť košíkárstva.
ISBN 978-80-88852-50-6

761 Kultúrne pamiatky

KOLLÁR, Daniel – DVOŘÁKOVÁ, Viera
Najkrajšie mestá
Bratislava, Dajama 2007. 1. vyd. 128 s. Edícia Kultúrne krásy Slovenska. Brož. Druhá publikácia z edície Kultúrne krásy Slovenska mapuje pamiatky osemnástich miest od Bratislavy po Košice.
ISBN 978-80-89226-26-9

KOLLÁR, Daniel – NEŠPOR, Jaroslav
Hrady – najkrajšie zrúcaniny
Bratislava, Dajama 2007. 1. vyd. 144 s. Edícia Kultúrne krásy Slovenska. Brož.

33 najkrajších zrúcanín nielen z vizuálneho hľadiska, ale aj z turistického pohľadu. Publikácia sa snaží byť aj turistickým sprievodcom o hrade a jej cieľom je poskytnúť čitateľovi komplexnú predstavu o hrade ešte skôr, ako ho navštívi. Texty o hradoch sú popretkávané povestami, príbehmi a legendami, ktoré sa viažu k hradu, jeho obyvateľom a historickým udalostiam. Nechýbajú dobové ilustrácie, staré pohľadnice, pôdorysy, mapky a súčasné fotografie.
ISBN 978-80-89226-41-2

77 Fotografia. Kinematografia. Audiovizia

BÁRTA, Vladimír
Hory, moje hory – The Mountains, My Mountains
Slovenská Lupča, AB ART press 2007. 1. vyd. 160 s. Viaz.
Kniha o slovenských vrchoch s farebnými fotografiami horskej krajiny je dielom známeho slovenského fotografa. Objavuje najkrajšie zákutia Vysokých, Nizkých, Západných a Belianskych Tatier, Malej a Veľkej Fatry, Pienin, Slovenského Rudohoria, Kremnických i Štiavnických vrchov a ďalších horstiev na Slovensku. Obsahuje okolo 100 farebných fotografií a slovenské a anglické texty.
ISBN 80-88817-25-0

78 Hudba. Tanec. Scénické umenie. Iné múzické formy

MICHALIDESOVÁ, Alena – KONEČNÝ, Peter
Velkí herci malým deťom
Bratislava, Občianske združenie Šanca deťom 2007. 1. vyd. Nestr. + CD. Viaz.
Projekt, v ktorom herci naspievali piesne aj ilustrovali ich verše – výťažok z predaja bude venovaný onkologicky chorým deťom. Súčasťou knihy je CD.
ISBN 978-80-969830-0-1

79 Šport. Voľný čas

VRANKA, Milan
Slovenské himalájske dobrodružstvo
Bratislava, Neinvestičný fond Kriváň 2007. 1. vyd. 176 s. Viaz.
Publikácia zachytáva kompletnú históriu pôsobenia slovenských horolezcov na všetkých osemtisícovkách sveta. Od roku 1969 do konca roku 2007 boli Slováci členmi 66 expedícií, pričom na vrcholoch stálo 33 horolezcov. Kniha obsahuje cenné štatistiky, portréty všetkých 159 slovenských účastníkov expedícií, krásne fotografie, ako aj reprodukcie vydaných expedičných pohľadníc, odznakov a vlajok.
ISBN 978-80-969774-1-3

8 LITERATÚRA. BELETRIA

80 Literárne dejiny. Teória. Kritika. Korešpondencia. Súborné dielo a vy-

brané diela. Biografie a monografie o spisovateľoch

Literárna Senica Ladislava Novomeského 2007. Zost. Alena Kulišková. Doslov Tibor Mikuš, Peter Jaroš Senica, Záhorská knižnica 2007. 1. vyd. 42 s. Brož. Bulletin víťazných prác XXI. ročníka literárnej súťaže v Senici s prílohou fotografií aj z predchádzajúcich ročníkov. ISBN 978-80-85145-14-4

Obnažovanie koreňov. Zost. Milan Jurčo. Ilust. Martin Kellenberger Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2007. 1. vyd. 143 s. Viaz. Dokumentárno-umelecká mozaika o básnikovi strednej generácie Jurajovi Kuniakovi (1955). ISBN 978-80-7090-844-0

81 Poézia

BAKOŠ, Juraj
Úvahy o slovách a hľadani
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2007. 1. vyd. 46 s. Edícia Poézia. Brož. Štvrtá zbierka básnických úvah o podstatných stránkach života od autora strednej generácie (nar. 1964). ISBN 978-80-8061-273-3

BALÁK, Štefan
Vysoké napätie
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 207. 1. vyd. 62 s. Edícia Poézia. Brož. Aktuálna básnická zbierka básnika, prozaika, spisovateľa pre deti a mládež, publicistu a scenáristu (nar. 1944). ISBN 978-80-8061-284-9

DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ, Danuša
Čo vzišlo z mojich pier. Ilust. Jozef Cesnak Bratislava, DAXE 2007. 1. vyd. 44 s. Viaz. Zbierka impresívnych ľubostných básní spisovateľky strednej generácie (nar. 1965). ISBN 978-80-968723-9-8

HERZOG, Ladislav
Stratená Biblia
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2007. 1. vyd. 55 s. Edícia Poézia. Brož. Druhá zbierka autora vizionárskych veršov a morálneho presvedčenia (nar. 1939), ktorý sa stal známy spomienkami na svoj život strávený na lodi. ISBN 978-80-8061-281-8

JANIGLOŠ, Jozef
Budúcnosť, že už bola...
Poprad, J. Janigloš 2007. 1. vyd. 115 s. Brož. Básnická zbierka autora (nar. 1947). ISBN 978-80-969794-6-2

KRET, Anton
Bojím sa nebát (Druhá kniha veršov)
Smižany, Obecný úrad (Smižany) 2007. 1. vyd. 167 s. Brož. Verše z rokov 2000 – 2005 a básne rodisku: Smižanom. ISBN 978-80-969788-1-6

SLOVÍK, Medard
Horské dúšky medu
Budmerice, Vydavateľstvo RAK 2007. 1. vyd. 47 s. Brož. Básnická zbierka reflexívnych veršov autora mladšej strednej generácie (nar. 1973). ISBN 978-80-85501-36-0

83 Román. Novely. Poviedky

BERRY, Steve
Alexandrijská stopa. Z angl. orig. prel. Oto Havrila Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 414 s. Viaz. Dobrodružný triler o objavení starobylej Alexandrijskej knižnice, o túžbe po moci, ktorá vyplýva z jej písomností. ISBN 978-80-551-1577-1

DEVERAUXOVÁ, Jude
Prvý dojem (ne)klame. Z angl. orig. prel. Elvíra Haugová Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 328 s. Viaz. Romantický príbeh o Eden Palmerovej, ktorá sa nečakane stane majiteľkou vidieckeho sídla, čo zmení jej spoločenský aj intímny život. ISBN 978-80-551-1497-2

KNAUSSOVÁ, Sibylle
Markíza de Sade. Z nem. orig. prel. Elena Linzbothová Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 296 s. Viaz.

Strhujúci román inšpirovaný životopisnými udalosťami manželstva Renée-Pélagie s markízom de Sade. ISBN 978-80-551-1575-7

KRET, Anton
Čas zázračnice
Bratislava, Vydavateľstvo PPA 2007. 1. vyd. 160 s. Brož. Beletrizované spomienky divadelníka a vedca. ISBN 978-80-969791-1-0

KÜRTHYOVÁ, Ildikó von
S hlavou v oblakoch. Z nem. orig. prel. Zuzana Guldanová Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 208 s. Viaz. Druhý román pre ženy preložený do slovenčiny od úspešnej spisovateľky a redaktorky časopisu Stern, ktorý zachytáva príbeh tridsaťpäťročnej Lindy, ktorá má vzťah so ženatým mužom. ISBN 978-80-551-1584-9

MINICHOVÁ, Zuzka
Črepiny z oblohy. Doslov Miloš Ferko Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2007. 1. vyd. 165 s. Edícia Próza. Brož. Poviedkový debut mladej a úspešnej autorky fantastiky (nar. 1982), vlastným menom Zuzana Stožická. ISBN 978-80-8061-276-4

QUICKOVÁ, Amanda
Láska na druhý pohľad. Z angl. orig. prel. Zdenka Buntová Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 287 s. Viaz. Triler s mysterióznymi prvkami – jeho dej sa odvíja od odhalenia prastarého receptu na zázračný elixír. ISBN 978-80-551-1602-0

SIEGELOVÁ, Eva
O záhadnom vtákoví šťastia. I. diel
Handlová, E. Siegelová 2007. 2. vyd. 165 s. Viaz. Povesti a príbehy o Prievidzi. ISBN 978-80-969743-8-2

SIERRA, Javier
Tajomné posolstvo. Zo špan. orig. prel. Milada Pauleová Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 326 s. Viaz. Tretí román španielskeho bestselleristu (nar. 1971), ktorý čerpá z tajomstiev histórie a kresťanstva – tentoraz ide o zjavenie Modrej pani v Novom Mexiku v 17. storočí a jeho súvislosť s mníškou Máriou (1602-1665), ktorá dokázala byť súčasne na dvoch miestach. ISBN 978-80-551-1526-9

SWARUP, Vikas
Miliardár. Z angl. orig. prel. Marína Gáliková Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 285 s. Viaz. Úspešný románový debut indického spisovateľa o čašníkovi Rámovi, ktorý na prevkapanie všetkých získa vo vedomostnej súťaži miliardu rupií – o prípad sa zaujíma polícia. ISBN 978-80-551-1581-8

86 Literatúra pre deti a mládež

BATESOVÁ, Michelle
Jazda za mesačného svitu. Z angl. orig. prel. Eva Záhorcová Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 1. vyd. 111 s. Edícia Jazdecký chodník. Brož. Druhý príbeh zo série o koňoch, tentoraz je to príbeh džokeja Charlieho, ktorý sa spamätáva zo straty koňa. ISBN 978-80-10-01231-2

BEDNÁR, Vlado
Kam ma nohy viedli. Zost. Kveta Dašková. Ilust. Kristína Šimková Bratislava, Vydavateľstvo Q 111 2007. V tomto výbere a v Q 111 1. vyd. 75 s. Viaz. Výber z humorných rozprávok známeho satirika (1941-1984) z kníh: Moje najobľúbenejšie zvieratá, Hubárske rozprávky, Čo mi natárali kvety. ISBN 978-80-89092-35-2

ČECHOV, Anton Pavlovič
Gaštanka. Z franc. orig. prel. s prihliadaním na nemecký text Beata Panáková. Ilust. Gennadij Spirin Bratislava, Rozprávky 2007. 1. vyd. Nestr. Viaz. Pôsobivý rozprávkový príbeh o zvieracej láske - o vernosti psíka od ruského klasika. Veľkoformátová publikácia s veľkoplošnými farebnými ilustráciami. ISBN 978-80-89092-36-9

DROPPA, Boris
Sovie múdroslovie. Ilust. Svetozár Mydlo

Anotácie

Bratislava, DAXE 2007. 1. vyd. 47 s. Viaz. Verše a kalambúry s prírodnými motívmi pre najmenšie deti. ISBN 978-80-968723-8-1

HOHLBEIN, Wolfgang
Vládcovia morských hlbín. Z nem. orig. prel. Daniela Humajová Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 1. vyd. 175 s. Edícia Operácia Nautilus. Viaz. Ďalší dobrodružný príbeh zo série Operácia Nautilus pre mládež o Mikeovi a jeho priateľoch z ponorky Nautilus. ISBN 978-80-10-01162-9

JANOVIČ, Tomáš
Drevený tato. Ilust. Martina Matlovičová Bratislava, Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2007. 2. vyd. 80 s. Viaz. Súbor hravých a vtipných básní pre deti od renomovaného spisovateľa. ISBN 978-80-89218-63-9

NAVRÁTIL, Ján
Maličká básnička. Ilust. Veronika Cabadajová Bratislava, Buvik 2007. 1. vyd. 59 s. Viaz. Súbor básní pre najmenšie deti, ktoré vybral a zostavil autor z vlastnej tvorby. ISBN 978-80-89028-73-3

REESOVÁ, Gwyneth
Mama v podozrení. Z angl. orig. prel. Andrea Smolová Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 1. vyd. 192 s. Brož. Pokračovanie knihy Perfektná mama, v ktorom si Esmiin otec nájde priateľku Lizzie - tá by jej mohla nahradiť mrtvu mamu. ISBN 978-80-10-01263-3

RÚFUS, Milan – HRUBÍN, František
Hrnček, var! Z čes. orig. prel. Milan Rúfus. Zost. Mária Števková. Doslov Milan Rúfus. Ilust. Maja Dusíková, Stanislav Dusík Bratislava, Buvik 2007. 1. vyd. 59 s. Viaz. Výber z veršovaných rozprávok slovenského a českého spisovateľa. ISBN 80-89028-74-0

ŠIMULČÍKOVÁ, Jana
Dievča s bocianími nohami
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 2. uprav. vyd. 111 s. Edícia Čajka. Viaz. Dojímavý príbeh pre dospievajúce dievčatá o dramatických udalostiach a prvej láske hlavnej hrdinky, gymnazistky Eriky. ISBN 978-80-10-01-01202-2

89 Učebnice

MEZEIOVÁ, Adelaida
Práca s literárnym textom III.
Bratislava, Metodicko-pedagogické centrum Bratislava 2007. 1. vyd. 52 s. Brož. Metodická príručka. ISBN 978-80-7164-433-0

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY**91 Zemepis. Turistika. Cestovanie**

ZELENAY, Rudolf – ZELENAYOVÁ, Eva
Úlet do trópov
Bratislava, Vydavateľstvo eR 2007. 1. vyd. 132 s. Brož. Zápisiky z cesty. ISBN 978-80-900517-8-2

921 Pamäti. Spomienky. Autobiografie

KALNICKÝ, Juraj
Obrazy zo života Ignáca Kolčáka
Bratislava, Štúdio humoru a satiry 2007. 1. vyd. 160 s. Viaz. Život a dielo oravského maliara I. Kolčáka. ISBN 978-80-85451-38-2

KRET, Anton
Ruské G
Bratislava, Vydavateľstvo PPA 2007. 1. vyd. 191 s. Brož. Memoáre o prekladateľstve, ale aj osobné spomienky divadelníka a divadelného vedca. ISBN 978-80-969791-0-3

96 Dejiny Slovenska a Česka

MEDŇANSKÝ, Alojz
Malebná cesta dolu Váhom. Z nem. orig. prel. Viktória Hornáková. Doslov Ján Tibenský

Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2007. 4. vyd., vo VSSS 1. vyd. 184 s. Viaz. Historický cestopis zachytávajúci Slovensko v začiatkoch 19. storočia od slovenského vzdelanca (1784-1844). ISBN 978-80-8061-280-1

97 Dejiny slovenských regiónov a miest

POTOČNÁ, Eva
Vyšné Ružbachy
Poprad, Region Poprad 2007. 1. vyd. 183 s. Viaz. Slovensko-poľská publikácia o kúpeľnej obci Vyšné Ružbachy s jej históriou i súčasnosťou. ISBN 80-969344-4-9

991 Archeológia

Bojná. Zost. K. Pieta, A. Ruttkay, M. Ruttkay Nitra, Archeologický ústav SAV 2007. 2. oprav. a rozš. vyd. 250 s. Viaz. Hospodárske a politické centrum Nitrianskeho kniežatstva. ISBN 978-80-88709-91-6

SOJÁK, Marián
Osídlenie spišských jaskýň od praveku po novovek
Nitra, Archeologický ústav SAV 2007. 1. vyd. 184 s. Brož. Sumarizácia doterajších poznatkov o osídlení jaskýň Spiša od paleolitu po koniec stredoveku. ISBN 978-80-89315-01-7

992 Historické dokumenty. Archívy. Múzeá

MEDVEČKÝ, Matej
Spravodajské eso slovenského štátu: Kauza Imrich Sucký
Bratislava, Ústav pamäti národa 2007. 1. vyd. 240 s. Edícia Monografie. Brož. Životné osudy Imricha Suckého, ktorý sa do dejín zapísal ako vedúci detektívnej skupiny protikomunistického oddelenia Ústrednej štátnej bezpečnosti (ÚŠB). Sucký pracoval na policajnom spravodajstve už počas prvej ČSR, participoval na pomerne závažných prípadoch, ktoré československá polícia riešila – napríklad aj na prípade maďarského špióna a neskoršieho predsedu slovenskej vlády Vojtecha Tuku či na odhalovaní sovietskej špionáže v československých zbrojovkách. Po amnestii v roku 1968 opäť emigroval do Rakúska, kde začiatkom 70. rokov 20. storočia zomrel. ISBN 978-80-969296-7-2

993 Rozličné fakty. Aktuality

Slovensko 1939-1945. Zost. O. Földes Bratislava, ALBUM 2007. 1. vyd. 127 s. Brož. Špecializovaný katalóg známok a cenín. ISBN 978-80-969820-6-6

Adresár vydavateľstiev z Kníh v predaji

AB ART press , Vydavateľstvo a fotoagentúra, Lichardova 51, 976 13 Slovenská Lupča, tel. 048/4187 181, fax 048/4136 942, e-mail: barta@abartpress.sk
Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT, Jelenia 6, 811 05 Bratislava 1, tel./fax 02/5262 3751, e-mail: marenčin@nextra.sk
ALBUM, Tokajická 2, 821 03 Bratislava, tel. 02/4333 1480
Archeologický ústav SAV, Akademická 2, 949 21 Nitra, tel. 037/7335 617, fax 037/7335 618
ASPEKT, záujmové združenie žien, Mýtna 38, 811 07 Bratislava, tel. 02/5262 4621, e-mail: aspekt@aspekt.sk, administrativa@aspekt.sk, kniznica@aspekt.sk
Astronomický ústav SAV, Tatranská Lomnica, 059 60 Tatranská Lomnica, tel. 052/4467 866, fax 052/4467 656, e-mail: astrsven@ta3.sk
Bahájske spoločenstvo, Nábr. L. Svobodu 58, 811 02 Bratislava, tel. 02/5441 8191, e-mail: info@bahai.sk
Buvik, P. O. Box 18, 814 99 Bratislava 1, tel. 02/5441 6092
Dajama, Lublanská 2, 831 02 Bratislava, tel./fax 02/44631702, e-mail: info@dajama.sk
DAXE, Košická 37, 821 09 Bratislava
FO ART, Prešovská 45, Bratislava, tel. 02/4445 1521

Ikar, Kukuričná 13, 831 03 Bratislava 3, tel. 02/ 49 104 307-308, fax 02/ 49 104 350, e-mail: ikar@ikarsk

IUVENTA, Karloveská 64, 842 58 Bratislava, tel. 02/6542 2686, fax 02/6542 2342

Kysucká galéria, Hlinkova 2, Mestský dom, 022 01 Čadca, tel./fax 041/4332 166

Metodicko-pedagogické centrum Bratislava, Tomášikova 4, P.O. BOX 14, 820 09 Bratislava, tel. 02/4820 9411, e-mail: zeman@mctba.sk

Neinvestičný fond Kriváň, Ul. 29. augusta 28, 811 09 Bratislava, tel. 02 / 5296 3015, e-mail: lazar@equinvest.sk

Občianske združenie Šanca deťom, tel. 0907 771302, e-mail: info@sancadetom.sk

Obecný úrad (Smižany), Nám. M. Pajdušáka 50/1341, 053 11 Smižany, tel. 053/44 314 83, fax 053/44 311 32, e-mail: smizanyocu@rup.sk

Orbis Pictus Istropolitana, Račianska 71, 832 59 Bratislava, tel. 02/4924 6869, fax 02/4425 0069, e-mail: odbyt@orbispictus.sk

Porta libri, Liptovská 10, 821 09 Bratislava, tel. 02/5341 6861, fax 02/5341 6288, e-mail: porta@citygate.sk

Prebudená pieseň – združenie, Matičné združenie priaznivcov ľudovej kultúry, Grosslingova 23, 812 51 Bratislava, tel. 02/5441 8116

Raabe Slovensko, Dr. Josef Raabe Slovensko, s. r. o. Člen skupiny Klett, Štefanovičova 20, 811 04 Bratislava, tel. 02/5244 4915, fax 02/52 49 7206, e-mail: raabe@raabe.sk

Region Poprad, Suchoňova 3390/31, 058 01 Poprad, tel./fax 052/7741 942, e-mail: knowak@zoznam.sk

RE-MI-DIA, Reformovaná misia a diakonia, Nám. sv. Cyrila a Metoda 51, 078 01 Sečovce

Serafin, vydavateľstvo františkánskej rehole, Františkánska 2, 811 01 Bratislava 1, tel. 02/5443 2159, fax 02/5443 4342, e-mail: vydserafin@gmx.net

Slovenská biblická spoločnosť, P. O. Box 467, 794 01 Banská Bystrica
Slovenská poľnohospodárska univerzita, A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, tel. 037/6508 111

Slovenská technická univerzita, Nám. Slobody 17, 812 43 Bratislava, tel. 02/5729 4111

SPN – Mladé letá, Sasinkova 5, 815 19 Bratislava, tel. 02/5556 4293, fax 02/5542 5714, e-mail: market@mlade-leta.sk

Štúdio humoru a satiry, Martinská 48, 821 05 Bratislava

TATE International Slovakia, Pribišova 47, 841 05 Bratislava, tel. 02/654 11 347, fax 02/654 11 026
Technická univerzita, T. G. Masaryka 2117/24, 960 53 Zvolen, tel. 045/5206 111, fax 045/5330 027

Trian, Bakossova 10, 974 01 Banská Bystrica, tel./fax 048/4126 023

ÚLUV, Obchodná 64, 816 11 Bratislava, tel. 02/5273 1343-5, fax 02/5273 1349, e-mail: craft@uluv.sk

Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Námestie J. Herdu 2, 917 00 Trnava, tel. 033/5565 123, fax 033/5565 120

Ústav pamäti národa, Námestie SNP 28, P.O.Box 239, 810 00 Bratislava 1, tel. 02/593 003 11

Veda, vydavateľstvo SAV, Bradáčova 7, 852 86 Bratislava, tel. 02/5477 4253, fax 02/5477 2682, e-mail: veda@centrum.sk

Verejná knižnica Mikuláša Kováča, Fr. Švantnera 18, 974 00 Banská Bystrica, tel. 048/4153 784, fax 048/4154 757, e-mail: vkmk@vkmk.sk

Vydavateľstvo eR, Jakubovo nám. 3, 811 09 Bratislava

Vydavateľstvo Matice slovenskej, Mudroňova 1, 036 52 Martin, tel. 043/4220 692, fax 043/4307 243, e-mail: vms@vydavatel.sk

Vydavateľstvo Neografie, Škultétyho 1, 036 55 Martin, tel. 043/4201 281, fax 043/4224 232, e-mail: vydavatelstvo@neografia.sk

Vydavateľstvo PPA, Propagačná a polygrafická agentúra, Hudecova 1, 841 04 Bratislava, tel. 02/6542 3580, e-mail: ppa@internet.sk

Vydavateľstvo Q 111, J. C. Hronského 4, 831 02 Bratislava, tel. 02/5292 7057, e-mail: q111@stonline.sk

Vydavateľstvo RAK, 900 86 Budmerice, tel./fax 033/6448 119

Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, Laurinská 2 814 99 Bratislava, tel. 02/5443 2671, fax 02/5443 2671, e-mail: vsss@stonline.sk

Zahraničná literatúra

John Boyne: Chlapec v pásikavom pyžame

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007
Preklad Alena Redlingerová

Na tému druhej svetovej vojny a holocaustu vznikli za posledných päťdesiat rokov stovky titulov, od historických prác a spomienok tých, čo prežili, po fiktívne príbehy autorov, ktorí si vybrali túto dobu a udalosti ako pozadie na rozohranie ľudských drám.

Po Benigniho filme *Život je krásny* sa mi zdalo, že už nemožno prísť s ďalším zásadne novým pohľadom na túto tematiku. Mladému írskemu autorovi Johnovi Boyneovi (1971) sa to však v knihe *Chlapec v pásikavom pyžame* podarilo. Na rozdiel od Benigniho, ktorý si zvolil dospelého rozprávača s detský úprimnou dušou, Boyne podáva svoj príbeh očami skutočného dieťaťa – deväťročného Bruna.

Bruno je dobre vychovaný chlapec zo slušnej berlínskej meštianskej rodiny, má rád rodičov, ich veľký dom v centre mesta a svojich troch kamarátov. Len máločo neznáša, napríklad svoju staršiu sestru, lebo sa mu stále posmieva. Brunov život sa od základu zmení, keď ich jedného dňa navštívi „Fujrer“ a jeho otca poverí dôležitou úlohou. Celá rodina sa zbalí a odcestuje kamsi ďaleko na východ, do pustatiny, kde nie je nič, iba les a na druhej strane plot z ostnatého drôtu a za ním v dialke drevené baraky. Bruno chvíľu smúti za kamarátmi, za mestom s ulicami plnými ľudí a za starými rodičmi, no jeho zvedavosť a túžba po dobrodružstve zvíťazia a začne skúmať dom a okolie. Jedného dňa, dosť ďaleko od domu, aby ho nikto nevidel, urobí objav – na druhej strane nekonečného plota z ostnatého drôtu nájde sedieť chlapca v pásikavom pyžame. Bruno sa poteší, že konečne našiel rovesníka, a chlapci sa dajú do reči. Tak sa začne kamarátstvo medzi Brunom a Šmuelom, ktoré postupne rastie a trvá už celý rok. Bruno trápí najmä jedna vec: prečo sa nemôžu spolu zahrať na tej istej strane plota? A pretože je bystrý chlapec, nájde aj na to riešenie...

Rozprávanie prostredníctvom „nevediaceho“ rozprávača funguje skvele najmä pri „vediacom“ čitateľovi. Aktívne ho zapája do čítania textu a každý čitateľ v duchu reflektuje príbeh podľa vlastných skúseností a poznania. Autor nevysvetľuje a nekomentuje historický rámec príbehu, podáva ho len a len očami chlapca, ktorý nemá potuchy o veciach a udalostiach, o ktorých sa svet dozvedel až na konci vojny. Nenajdeme tu ani explicitné opisy krutosti, a predsa podľa Brunových poznámok a pozorovaní vieme, že zlo striehne hneď za prvým rohom. *Chlapec v pásikavom pyžame* je kniha primárne určená mladému čitateľovi, no ktokoľvek z dospelých si ju prečíta, nebude to považovať za stratený čas.

John Boyne doteraz napísal množstvo poviedok a päť románov, ktoré vyšli v 32 krajinách. Jeho najúspešnejší román je práve *Chlapec v pásikavom pyžame* a v roku 2008 sa dostane do kín jeho filmová podoba.

Inka Hermanová

Prvá detská encyklopédia

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007
Preklad Jana Brožíková

Na knižný trh sa dostáva ďalšia detská encyklopédia, ktorá prináša malým čitateľom súbor dôležitých poznatkov a informácií o svete, v ktorom žijú a aj o jeho minulosti. Ide o preklad anglickej knihy *My first Encyclopedia*, ktorú Vydavateľstvo Slovart pružne sprístupnilo aj nášmu detskému čitateľovi.

Štruktúra encyklopédie sleduje cieľ prehľadne utriediť poznatky o našej planéte a celom vesmíre (Zem, iné planéty, Slnko, Mliečna dráha, vesmír), o tajomstvách, ktoré odhaľuje vedecké poznávanie a o javoch, ako elektrina, magnet, čas, svetlo, fyzikálne sily (Veda), o našom organizme, jeho vývine, o hygiene a zdravej životospráve (Ľudské telo), o svete zvierat, jednotlivých druhoch živočíchov a o ich živote (Živočíchy), o histórii Zeme a podobách, akými prechádzala vo svojom dlhom vývoji (Dávno, pradávno), a napokon, o jednotlivých svetadieloch, ich prírodnom bohatstve, a o národoch, ktoré ich obývajú (Ľudia a miesta). Text je napísaný jasným, veku čitateľov primeraným jazykom, informácie sú prehľadne usporiadané a doplnené názornými ilustráciami. Orientáciu v rozsiahlej knihe uľahčuje menný a vecný register, s cudzími výrazmi zas oboznámi v závere knihy súbor Nové slová. Zostavovatelia a vydavatelia encyklopédie sa v tomto prípade nespohľadli iba na atraktivnosť ilustrácií a celkový vzhľad knihy, ale pozornosť čitateľov sa rozhodli aktivizovať aj otázkami-testami, v ktorých si deti môžu na záver každej kapitoly overiť, či a do akej miery si osvojili sprostredkované informácie. A aby opäť uľahčili čítajúcim deťom situáciu, v zátvorke za otázkami sú uvedené strany, kde si možno svoje znalosti skontrolovať. Tento interaktívny moment nepochybne zvyšuje efektívnosť a didaktický účinok tohto pútavého čítania. Detskí čitateľia sa skutočne majú na čo tešiť.

Koncom minulého roka vyšli aj *Moja malá encyklopédia: Poznaj svet* (Ikar 2007) a *Veľká školská encyklopédia* (Fragment 2007), o ktorých sme písali v Knižnej revue 25/2007 na strane 8.

–ef–

Magnetická knižka. Spoznávame opačné vlastnosti

Bratislava, Computer Press 2007

Knižkou putujú malý a veľký kamarát, myška a slon. Dieťa dopĺňa magnety k protikladným pojmom, ktoré si tak osvojuje. Najzaujímavejšie je to, ako autori stvárnajú protiklady, ktorých charakter nie je primárne optický. Horúce – studené, suchý – mokrý, rýchly – pomalý, starý – nový. Protiklad ticho – nahlas obrázok chrápajúceho slona a ticho spiacej myšky musí dieťaťu dovysvetliť dospelý. Práca s knihou je viazaná na spoločné čítanie dieťaťa a dospelého nielen pre prečítanie zadania, ale aj preto, že kniha – hračka obsahuje 18 magnetov, a tak nie je vhodná pre deti do troch rokov.

Staršie deti pojmy, ktorými sa kniha zaoberá, spravidla ovládajú. Kniha však môže byť dobrou pomôckou aj pre staršie deti so špeciálnymi potrebami: nielen pre deti s poruchami reči, ale napríklad deti, ktorých materinským jazykom nie je slovenčina a školské zariadenia, ktoré sa im venujú.

Druhá kniha z tejto edície sa nazýva *Spoznávame tvary a farby*.

–ah–

Dževad Karahasan: Východný díván

Bratislava, Kalligram 2007. Preložil Karol Chmel

Dževad Karahasan je bosniansky spisovateľ, dramaturg, teatroológ. Narodil sa roku 1953 v Duvne, jeho osud je však spätý najmä so Sarajevom, kde študoval, neskôr vyučoval, redaktorčil a šéfredaktorčil predovšetkým literárnym časopisom. Po vypuknutí vojny ostal v obkolesenom meste vydávať časopisy, inscenovať divadelné hry a pomáhať v nemocniciach do chvíle, kým v jeho byte, zatiaľ čo manželke v kancelárii predčítal zo svojho rukopisu, vybuchol granát. Jeho útek bol hotovou odyseou: sťahoval sa cez Solnohrad, Berlín až do Göttingenu. Od roku 1997 žije v rakúskom Štajerskom Hradci. Do Sarajeva občas prichádza prednášať ako profesor na tamojšiu filozofickú fakultu.

Pochádza z moslimskej rodiny, otec bol pravoverný komunista, matka veriaca moslimka. Prostredie a okolnosti ho vyformovali do tvaru, ktorý dnes literárni kritici a politici označujú ako kozmopolita, orientálec, Stredoeurópan, fabulátor, znalec islamskej mystiky, divadelník či literárny docent. Získal viacero ocenení, napríklad za politickú esejistickú knihu *Dennik presídľovania* Cenu Bruna Kreiskeho. Roku 1999 získal za svoju multikultúrnu tvorbu prestížnu Herderovu cenu.

Díván je slovo z arabčiny. Znamená perzská rada, zhromaždenie, snem, ale tiež dvor, dom, ba i sofa, lavička s vankúšmi v moslimskom dome.

V neposlednom rade označuje zborník, zbierku textov, rozhovor, besedu a slovo. Veľkú vďaka treba vysloviť Minke Memiji, autorke záverečného *Registra mien a pojmov vo Východnom díváne*, bez ktorého by čitateľovi unikli mnohé viacvýznamové nuansy a ťažko by si overoval, čo všetko v diele je autentické a čo autorom majstrovsky dorozprávané.

Za dielo *Východný díván* získal autor v roku 1990 cenu Juhošlovanský román roka. Kniha vyšla prvý raz rok predtým. Roku 1989 mu vyšiel aj román *Hanblivé životy*. Vo svojom „díváne“ sa autor ponoril do raných čias islamu akoby hľadajúc duchovné rozmery svojho milovaného Sarajeva, to, čo si myslel, že je skutočnosť, sa však po vypuknutí vojny rozpadlo. Juhošlovanská cena sa v bratovražednom boji stala mravne bezcennou, životy stratili svoju hanblivosť.

Karahasan vo *Východnom díváne* trikrát nadväzuje s čitateľom jemný poetický dialóg o prezrievaní až zahŕňaní. Vo svete politickej tyranie sa hodnoty ako česť a spravodlivosť postupne devaluujú, kým v prvej časti diela *Al Mukaffa* uprostred zrád a intríg

žijú ľudia, ktorí sú v mene vyšších princípov a slobody schopní najťažších obetí, v časti druhej *Al-Hallag* dôvera v poriadok a zákony začína byť naštrbená už aj u samotných presadzovateľov zákonnosti. Nuž a časť posledná, tretia, *At-Tawhidi*, dôsledne následná v slede troch príbehov, je rozprávaním, v ktorom sami strážcovia zákonnosti zákonnosť veselo porušujú v mene vlastných malicherných a paranoických záujmov. Vývoj zároveň smeruje od mystickej plnosti a košatosti k prázdnote. Trojdiológ nesie mená a rozpráva príbehy troch veľkých islamských spisovateľov, mysliteľov a mystikov. Každý z príbehov v sebe nesie aj prvky detektívneho rozprávania, vždy na iný spôsob. Svojou exotickosťou a historicitou, aj keď inej proveniencie, pripomína čínskym sudcom Li v dobrom zmysle slova „posadnutého“ Roberta van Gulika. Karahasan však nestavia primárne na napätí, v medzných situáciách sa usiluje skôr nachádzať motívy a psychologicky vierohodné kauzálné následnosti konania a zmyšľania svojich postáv. Jeho arabeskové príbehy sú dialógom mysliteľov a svedomia s postupujúcou vulgarizáciou spoločnosti. Paralela s konfliktom moderného človeka v totalitnom ideologickom systéme nie je náhodná. So súčasníkom diskutujú postavy z minulosti, Karahasan však profesionálne dokonale dokazuje, že svojimi postojmi vôbec nie zastarané. Aj keď dnes sa radšej o svedomí nezriedka radšej mlčí...

Ako môžu byť tri samostatné príbehy zároveň románom? Autor použil metódu podobnú z *Tisíc a jednej noci*. Príbehy sa nakoniec poskladajú na seba ako domyselná a vzdušná stavba.

Hra s rovnakými menami emirov stráže či jeho zástupcov umocňuje porovnateľnosť ich povahových črt a správania v rôznych časových obdobiach vývoja jednej mocnej, avšak krutej arabsko-perzskej ríše. Rovnako by sme mohli na plátne sledovať výstižné a charakteristické výšky vo vzostupu a úpadku starovekého Ríma, môžeme veriť, že i tam by Dževad Karahasan zvládol strih a réžiu viac než bravúrne. Ba aj ako osvetľovač je výborný, intímne tlmené osvetlenie padá čitateľovi rovno do náručia s knihou na sofe uprostred vankúšov. Nečudo, že sa tento multirozovorový magický a historický román ocitol medzi desiatimi základnými románmi bosniansko-hercegovinskej literatúry 20. storočia.

Luboš Svetoň

Petro Midanka: Vôňa horcov

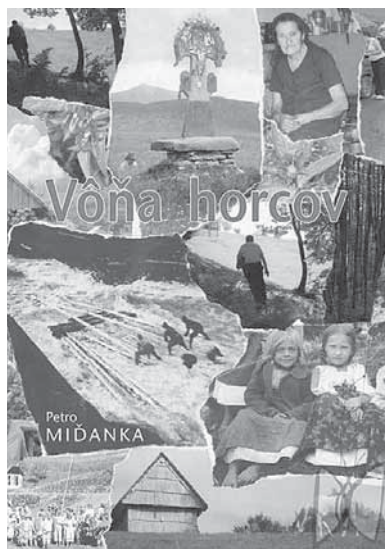
Prešov, BAUM 2007. Preklad Patrik Orišek

Že sa štát, v ktorom sme žili, na východe nekončil odjakživa v Čiernej, uvedomuje si dnes, najmä po spustení novej železnej opony, už len málokto – najmä ak sme sa tentoraz ocitli, chvalabohu, na správnej, šťastnejšej strane hranice. Pritom si končíny za ňou, voľakedajšia Podkarpatská Rus, dnes Ukrajina s prívlastkom Zakarpatská (pri pohľade z Kyjeva, predtým z Moskvy), zaslúžia našu pozornosť už kvôli osobitnému typu človeka, ktorý sa tu sformoval v toku času. Meniac štátnu príslušnosť bez toho, aby sa pohol z rodiska, vytvoril si špecifické etnické povedomie, ktoré mocipánom spôsobovalo hlavybôľ, v sovietskych časoch podnecovalo k represii.

P. Midanka (1959), „exotický vták ukrajinskej lyriky“, samorast a profesiu učiteľ, si uchoval nezávislosť vďaka dobrovoľnej samote ďaleko od kultúrnych centier, odkiaľ sa mu dnes dostáva pôcta. Možno v tom vidieť gesto vzdoru voči občas krčovitému úsiliu ukrajinskej lyriky (inak medzi jej reprezentantmi zásadne nechýba) dobehnúť zameškané, najmä postmodernu, pestovať kult veľkomesta, skúmať fakticky nejestvujúce hranice prístupného.

Slovenský výber z jeho doterajších šiestich zbierok tlmí síce deklarovaný dôraz na patriotizmus, na vieru a korene, ale karpatský genius loci je prítomný v hlbších vrstvách ako organická súčasť svojbytného videnia sveta. Lexika hojne využíva cudzie výpožičky, dialektizmy a archaizmy, relikty

zanechané národmi, ktoré tu žili, takže nijaké vydanie, ani nehovoriac o prekladoch, sa nezaobíde bez slovníčka.

Prítomnosť neberie lyrický subjekt veľmi na vedomie, očividne však nemá pochybnosti o tom, kam patrí. Na dominantné, štátotvorné etnikum tu nenadabíme, zato však na pôvodných obyvateľov Karpát, Rusínov či Ruténov. Ich osudy, často tušené, pretože zašifrované, sa opätovne, intenzívne precitujú, fragmenty sa skladajú do celku, ktorý až takto nadobúda zmysel. Alúzie, aliterácie, náhodné i nečakané rýmy, oriešok takmer nerozlúsknuteľný podnietil slovenského prekladateľa nie ku kapitulácii, a k tomu, aby podstúpil dobrovoľný zápas s jazykom, v ktorom si svoju úlohu neľahčoval. Vyhol sa, zdá sa, nástrahám, aké mu pripravil

originál, vynaliezavosť prejavil v rýmoch, hoci na samej hranici prijateľnosti.

V Midankovom svete akoby ani nedošlo k politickým zmenám: „*Maďarsko jesenné! Ako mi / pripomínaš milé Zakarpacie.*“ Posúvanie hraníc, spúšťanie závor sa neberie na vedomie, zato neunikne paradoxný fakt, že dnes sú uchovávateli historickej kontinuity akurát ukrajinskí gastarbajtri v Prahe. Podľa očakávania sa nájdu i slovenské motívy, takisto vo svojráznej podobe: „*Všetko je také ľahké pochopiť: / dnešnú Pečoru, Karéliu, Perm / aj niekdajší Podolíneč / v Tatrách.*“ Nálepka postmoderny sa Midankovi ušla nielen proti jeho vôli, ale i neprávom.

Ludovít Petraško

Na ostrove pozitívnej deviácie

Rozhovor s českým autorom sci-fi Zdeňkom Rampasom

Spisovateľ a redaktor Zdeňk Rampas (1956) stál pri zrode hnutia priaznivcov českej a slovenskej fantastiky (tzv. fandom) a je doživotným prezidentom Česko-slovenského fandomu. Ako editor pripravil antológiu sci-fi poviedok *Lovci zlatých mloků* (1988), pracuje na knižných edíciách Fandom a SF a Paralelní světy, je organizátor Akadémie SF, fantasy a hororu.

• Patríš k veteránom súčasnej českej fantastiky, ako jeden z mála si bol napríklad účastníkom všetkých výročných stretnutí fanúšikov českej a slovenskej fantastiky, ktoré sa pod názvom Parcon konajú od roku 1982. Aké boli začiatky hnutia ešte v bývalej Československej socialistickej republike?

– Rovnako ako v ostatnom živote aj v hnutí fandom sa dodnes prejavuje tak v dobrom, ako aj v horšom naša spoločná minulosť socialistickej republiky. Českí a slovenskí fanúšikovia sú až podnes súčasťou jedinej organizácie Česko-slovenský fandom. Keďže náklady na dopravu neustále stúpajú, žiaľ, naša vzájomnosť je čoraz menšia. Na slovenský Tatracon však stále prichádza veľa fanúšikov s celou rodinou a na každom Parcone sú zastúpené početné slovenské delegácie. A to nehovorím o brnenskom Fenixcone, ktorý je už svojou polohou predurčený na česko-slovenské akcie. V roku 1979 som spoluzakladal prvý česko-slovenský SF klub. To bol signál na vznik ďalších desiatok podobných organizácií, ktoré sa väčšinou maskovali pod mimikrami záujmových organizácií SZM, odborov či Zväzarmu, pretože potrebovali koordinovať svoju činnosť. Takmer každý klub vydával svoj fanzín (v podstate to bol SF samizdat) a bolo treba zabezpečiť, aby sa aspoň jeden výtlačok dostal do všetkých klubov. Z tohto obdobia nám zostala pomerne funkčná organizačná štruktúra, ktorú iné fancluby, napríklad v západnej Európe nemajú.

• Doživotný prezident Česko-slovenského fandomu, to znie dôležito a autoritatívne. Čo však vlastne tento titul označuje, ako sa vyrovnávaš s jeho náplňou a ako si sa k nemu dostal?

– V osemdesiatych rokoch som bol dosť aktívny v SF hnutí, venoval som mu väčšinu svojho času. To síce platí stále, ale dnes, keď sa SF venujú mnohí nadšenci aj profesionáli, už moja stopa nie taká viditeľná. Pre moje aktivity ma každoročne volili za šéfa rôznych organizačných štruktúr, ktoré si fandom vytváral, až to fanúšikov unavilo a vymenovali ma za doživotného prezidenta. V súčasnosti ide skôr o čestný titul, pokúšam sa nezasahovať do organizačných záležitostí fandomu a venujem sa viac literárnej stránke hnutia: pripravujem teoretickú edíciu Fandom a SF, výbery z českej SF, pomáham mladým autorom, vydávam časopis Interkom.

• Fandom a kultúra okolo neho vznikali na prelome 70. a 80. rokov ako určitá forma alternatívy voči oficiálnej propagande. Kde vidíš jeho miesto dnes?

– Od samého začiatku nám išlo predovšetkým o lepšiu prístupnosť k SF textom, a to tak tých, čo už vyšli (niektoré však boli na indexe), ako aj dovedty zatiaľ

nepreložených do češtiny alebo slovenčiny. Na stránkach fanzínov potom vychádzali amatérske preklady a bibliografie knižne a časopisecky vydaných sci-fi textov. Keď Česko-slovenský fandom začal organizovať literárnu súťaž Cena Karla Čapka, stal sa aj liahňou nových autorov a podpora ich tvorby sa stala jedným z hlavných cieľov fandomu. Ďalšími boli propagácia SF a vytváranie platformy na sociálnu komunikáciu fanúšikov SF. A dodnes na tom nebolo treba takmer nič meniť. Dnes je to náročnejšie v tom, že fandom už nie je ostrovčekom pozitívnej deviácie v mori oficiálneho ohlupovania, nie je útočiskom pre vzdelaných a inteligentných ľudí, ktorí mu venujú svoje sily, pretože im bolševik nedovoľuje naplno sa venovať svojim záujmom či profesii.

• Aký máš vzťah k profesionalizácii časti fandomového hnutia? Je podľa teba nevyhnutne spätá s absolútnym podriadením sa komerčným požiadavkám trhu?

– Aj veľké vydavateľstvá majú svoju obdobu „křmnej“ fantasy (thrillery, čítanie pre ženy), ktorá im umožňuje vydávať náročnejšie tituly. Podstatné je, či pri diktáte komercie je dosť vôle vyhľadávať a podporovať kvalitu. A pokiaľ má vydavateľa jeho práca baviť, nemôže ju robiť len pre peniaze.

• Si duchovným otcom a editorom knižiek edície pod názvom Paralelní světy. Mohol by si čitateľom Knižnej revue priblížiť cieľ a zámyer tohto tvojho počínu?

– Projekt *Paralelní světy* sa usiluje vydať takpovediac abecedu českej (a dúfam aj slovenskej) SF. Na každé písmeno abecedy chceme vybrať jedného či viacerých autorov a vydať ich poviedky či román v jednotnej úprave. Názov edície vychádza z toho, že naši autori majú len málo spoločných formálnych znakov SF (napríklad terminológiu fantastických vynálezov), každý začína od nuly, z ničoho, nemajú nijaký spoločný základ, na ktorom by budovali svoj svet. Akoby obývali paralelné svety. Samozrejme, vnútornú spojitost medzi ich dielami možno nachádzať, urobil to napríklad Aleš Langer v knihe *Průvodce paralelními světy*.

• V spomenutej edícii si vydal knižku slovenskej autorky Sanče Fülle. Čím ťa jej román *Strážca*

nocí zaujal? Plánuješ vydať aj diela iných slovenských autorov?

– *Strážca nocí* ma upútal už v slovenskej verzii, ktorú autorka pred niekoľkými rokmi poslala do súťaže Cena Karla Čapka. Zaujme svojou odlišnosťou (nijaké dnes také obľúbené akčné a násilné scény), vierohodným prekreslením postkatakastrofického prostredia strednej Európy a uveriteľnými charaktermi svojich hrdinov a navyše je to aj vynikajúci ľúbostný príbeh. Určite sa nezriekam slovenských autorov, ešte nejaký čas ich budem vydávať v preklade do češtiny. V súčasnosti pracujeme na preklade poviedok Števa Huslicu.

• Vyše dvadsať rokov vydávaš časopis Interkom. Čo bolo cieľom tohto periodika a aké zmeny za ten čas prežilo?

– Pôvodne bol *Interkom* jedným z prostriedkov koordinácie SF hnutia. Predstav si, že v období pred internetom (a pred rokom 1990) stačilo navzájom sa informovať raz mesačne. Neskôr vyplňali čoraz väčšiu časť časopisov recenzie na vydané SF a fantasy knihy. Dnes na jeho stránkach nájdete reportáže z conov, občas poviedky, polemiky, vrátane politických a ekologických, texty o živote fanúšikov na neobvyklých miestach, akými sú napríklad zapadnuté dedinky na severe Čiech či v mestskej aglomerácii USA. *Interkom* sa mení so svojimi autormi a čitateľmi, zväčšili sme napríklad stránky a písmená, aby sa starším fanúšikom lepšie čítal.

• Ktorého z autorov súčasnej českej fantastiky si najviac vážiš a ktorého považuješ za najperspektívnejšieho?

– Ak by som súčasnosť zúžil na autorov vydávaných a písucích dnes, tak u mňa víťazí František Novotný, jeden z mála našich autorov, ktorí uvažujú aj v spoločenských súvislostiach. Jeho *Valhala* nie je len dobrodružný príbeh, ale má čo povedať o českom a európskom osude. Nazval by som ich autorovým súdom nad krátkym dvadsiatym storočím. Veľmi perspektívnu autorkou je Vilma Klímová, jej novela v knihe *Imperium Bohemorum* naznačuje, akým výrazným autorským vývinom prešla a musíme iba dúfať, že čoskoro nájde vydavateľa pre svoj rozsiahly román *Jantárové oči*.

• Si organizátor, editor, redaktor, je to na úkor vlastnej tvorby?

– Pokiaľ ide o beletristickú tvorbu, tak som sa s ňou pohrával pred dvadsiatimi rokmi. Nedávno mi jeden autor povedal, že súčasnú českú SF kritizujú autori, ktorým sa nepodarilo autorsky uspieť. A pretože mám voči úrovni súčasného písania veľmi mnoho výhrad, radšej nebudem podobným výpadom dodávať muníciu. Dúfam, že si niekedy dokážem usporiadať život tak, aby som mal čas na sústavnejšiu teoretickú prácu, najmä na dejiny česko-slovenského fandomu.

Miloš Ferko

ZO SVETA KNÍH

Románové puzzle

Americký spisovateľ Donald McCaig napísal pokračovanie románu Margaret Mitchellovej *Odviata vetrom* a nazval ho *Rhett*. Román prináša svetlo do tajomnej histórie šviháka Rhetta Butlera. Za povolenie pracovať s týmto materiálom vydavateľstvo zaplatilo až štyri a pol milióna dolárov. V románe *Odviata vetrom* sa dozvedáme všetko o Scarlett a o mnohých vedľajších postavách,

ale Rhett ostáva hádankou. Donald McCaig teda napísal príbeh Rhetta Butlera, ktorý je bohatý, ale nikto nevie, odkiaľ peniaze získal. Na roky sa vytratil, nikto však nevie kam. Donald McCaig mu preto vymyslel rodinu, detstvo, životopis. Román tak dopĺňa chýbajúce kúsky puzzle a vyplňa prázdne miesta v pôvodnom románe.

Rowlingovej najnižší náklad

Joanne K. Rowlingová sa rozlúčila so svojím čarodejnickým učňom a napísala rozpravku *The Tales of Beedle the Bard* (Príbeh básnika Beedla), ktorú si aj sama ilustrovala. Existuje z nej len sedem exemplárov a viac ich ani nebude. Autorka sa nechystá publikovať toto dielo, ale rozhodla

sa, že ho vydraží pre svoju dobročinnú organizáciu pre deti. Dražba sa konala 13. decembra v Sotheby's v Londýne, najnižšia ponuka bola 43 200 eur. Ostatné exempláre sa autorka rozhodla podarovať tým, ktorí sa najviac podieľali na knihách o Potterovi. –mgb–

100 najpozoruhodnejších kníh roku 2007

Na zozname 100 pozoruhodných kníh vydaných v roku 2007, do ktorého v denníku New York Times vybrali 50 románov a 50 kníh literatúry faktu, sú aj diela, ktoré už vyšli v slovenčine alebo v češtine. Záverečný diel J. K. Rowlingovej o Harry Potterovi *The Deathly Hallows* vychádza v slovenčine tento mesiac ako *Harry Potter a Dary smrti* vo vydavateľstve Ikar. Vydavateľstvo Slovart ponúklo už vlni v slovenčine román Iana McEwana *Na pláži*, vykresľujúci spoločenské pomery konzervatívneho Anglicka 60. rokov prostredníctvom svadobnej noci mladej dvojice, huslistky Florence a čerstvého absolventa univerzity Edwarda. V českom preklade vyšli z tohto zoznamu napríklad román Haruki Murakamiho *Afterdark* (Odeon) aj najnovší román peruánskeho spisovateľa Maria Vargas Llosu *The Bad Girlnie* (*Zlobivá holka*,

Garamond) ponúkajúci príbeh prekladateľa Ricarda Somocurcia, ktorého jediným životným cieľom je uchytiť sa natrvalo v Paríži a získať lásku jedného neposlušného dievčaťa. Autor v skratke zachytil postupnú premenu atmosféry a názorov západných intelektuálov v druhej polovici 20. storočia. Haruki Murakami v románe *Afterdark* formou filmového strihu zaznamenáva jednu noc v súčasnom Tokiu. Striedajú sa v ňom dva paralelné, navzájom súvisiace príbehy dvoch sestier – devätnásťročnej Mary, ktorá vyrieši prípad brutálne zabitej čínskej prostitútky, a Eri, ktorá pod vplyvom tajomných síl väčšinu času spí, nachádza sa v ohraničenom priestore vymedzenom televíznou obrazovkou vo svojej izbe. Nakoniec sa vráti do reality a nočné nebezpečenstvá hroziace obidvom sestrám sú zažehnané.

Hlasy z Guantanamo

Medzi väznenými v zajateckom americkom tábore na Kube je aj nevelký počet novinárov a básnikov. Niektorí z nich začali písať, aby neupadli do apatie. Advokát sedemnástich zajatcov Marc Falkoff vybral z ich tvorby dvadsiatku básní do útlej zbierky *Poems from Guantanamo: The Detainees Speak* (Básne

z Guantanamo: zadržaní prehovoriť), ktorá vychádza vo Veľkej Británii. Časť zbierky obsahuje 25 tisíc riadkov z diel, ktoré zväčša zničila alebo skonfiškovala vojenská moc z bezpečnostných dôvodov. Viacerí autori sú ešte stále za mrežami. –báb–

NAJPREDAVANEJŠIE KNIHY

vo Švajčiarsku

Beletria

1. Susanna SCHWAGER: *Das volle Leben* (Plný život)
2. Paulo COELHO: *Die Hexe von Portobello* (Čarodejnica z Portobello)
3. Franz HOHLER: *Es klopft* (Niečo klope)
4. Khaled HOSSEINI: *Tausend strahlende Sonnen* (Tisíc žiarivých slnok)
5. Henning MANKELL: *Die italienischen Schuhe* (Talienske topánky)
6. Christian SCHMID: *Botzheiterefaane*
7. Tim KROHN: *Vrenelis Gärtli*
8. Julia FRANCK: *Die Mittagsfrau* (Poludňajšia žena)
9. Florence DEVELEY: *Auch Engel haben Hunger* (Aj anjeli sú hladní)
10. John GRISHAM: *Playing for Pizza* (Hrať za pizzu)

Literatúra faktu

1. Hape KERKELING: *Ich bin dann mal weg* (Tak som teda preč)
2. Rhonda BYRNE: *The Secret – Das Geheimnis* (Tajomstvo)
3. Guinness World Records 2008 (Guinnessova kniha rekordov 2008)
4. Gabriella BAUMANN – Von ARX: *Lotti Latrous*
5. Jamie OLIVER: *Natürlich Jamie* (Prirodzene Jamie)
6. Moritz LEUENBERGER: *Lüge, List und Leidenschaft. Ein Plädoyer für die Politik* (Lož, lesť a vášeň. Obhajoba pre politiku)
7. Verena WERMUTH: *Die verbotene Frau* (Zakázaná žena)
8. Werner WIRTH: *Gabelzart* (Jemná vidlička)
9. Roberto SAVIANO: *Gomorrha*
10. André GORZ: *Brief an D.* (List pre D.)

Knihy, čo otvárajú mestské brány

V posledných rokoch sa badateľne rozšírilo vydávanie monografií o našich mestách, mestečkách či regiónoch. Na jednej strane je to potešiteľné, veď aj to je istá forma prispievajúca k regionálnemu rozvoju. Na druhej strane vďaka počítačovým grafickým programom sa zjednodušil celý proces prípravy kníh a mnohí autori sa spoliehajú, že sám počítač dá ich práce nazberaným či vzácnym získaným materiálom knižnú podobu. Miestne zastupiteľstvá ocenia každú podobnú iniciatívu, a tak neraz nehľadia na kvalitu výsledku, alebo nedostatočný odstup od problematiky im ani neumožňuje vidieť nedostatky. Často potom ani štedrosť sponzora neprekryje číry autorský alebo typografický amaterizmus. Podobnému sklamaniu sa vyhli predstavitelia tých miest či obcí, ktorí oslovili na spracovanie regionálnej monografie profesionálneho historika alebo skúseného autora. Dnes sme sa dali pozvať na návštevu dvoch slovenských miest a jednej obce prostredníctvom monografií, kde okrem entuziazmu autorov, žičlivosti domáceho prostredia nechýba ani profesionálny typografický a knihársky prístup. Treba len veriť, že pre všetkých záujemcov, ktorí do týchto miest zavítajú, sú monografie aj dostupné.

Anton Adamkovič

Zeleneč pri Trnave

Trnava, Vydavateľstvo KON-PRESS 2006

Keďže autorom tejto monografie je miestny kňaz, Mons. ThMgr. Anton Adamkovič, a navyše publikácia vyšla pri príležitosti 200. výročia osamostatnenia farnosti Zeleneč, podstatnú časť najobsiahlejšej 4. kapitoly (Kultúra) zaberá história farnosti a jej osobnosti. Po krátkom historickom exkurze do farnosti Hrnčiarovce od prvej polovice 14. storočia až po osamostatnenie farnosti Zeleneč 23. septembra 1807 autor pútavo približuje čitateľovi, s akými ťažkosťami sa stávala budova fary. Dokonca táto situácia: „*Bývanie kňaza, skoro najhoršia stavba v dedine, plná nepovolných zvieratiek. Kostol malý a čierny ako komín zvonku i znútra...*“ odradila viacerých kňazov roku 1949, aby nastúpili na farnosť v Zelenči. Ešte v polovici októbra tohto roka rímskokatolícky cirkevný výbor rozhodol, že dajú postaviť novú budovu fary, aby sa peniaze vyzberané na stavbu kostola neznehodnotili pri mene peňazí. Až nevyhnutnosť rozšírenia cesty, ktorá mala viesť práve tadiaľ, kde stál starý kostol, paradoxne umožnila v nepriaznivých 50. rokoch začať aj výstavbu nového kostola. Autor, ktorý je podľa priloženej bibliografie skúsený monografista, ale aj básnik, využil svoj talent zaujať slovom, a tak upútajú aj portréty kňazov pôsobiacich v Zelenči či kňazov a rehoľných sestier pochádzajúcich odtiaľto. Treba oceniť nielen prehladnosť a vecnosť portrétov, ale najmä kompletne zmapovanie všetkých týchto regionálnych cirkevných osobností, k väčšine je priložená aj fotografia. Punc odbornosti a všeobecnej poznávacej hodnoty dávajú monografii prvé tri kapitoly (Všeobecné údaje, Prírodné pomery a Dejiny), ako aj zoznam použitej literatúry uvedený za každou staťou. Autor vyčerpávajúco zoznamuje čitateľa s pôvodom

názvu obce, ako aj s jeho prírodnými podmienkami. V kapitole Dejiny zasadzujú históriu obce do širšieho historického kontextu nielen na území Slovenska, ale v rámci celoeurópskeho vývinu. Vďaka autorovmu štýlu, ktorým čitateľa vtiahne do deja, je Zeleneč vykreslený v prelomových historických obdobiach ako obec, ktorú dejiny neobišli, ale, naopak, zasiahli ju so všetkými dôsledkami. Kronikárskym štýlom nás autor zoznamuje s pôsobením školy v Zelenči. Medzi mnohými zaujímavými údajmi je aj tento z roku 1929: „*Pre nedostatok kuriva boli vo februári zimné prázdniny. V novembri za odmenu odcestovali do Ameriky dvaja pilní žiaci Ján a Gusto Mrva.*“ Bez páťosu, vecne je zaznamenaná aj činnosť slávneho divadelného súboru Z-divadla, ktorému vďaka režijnému vedeniu zelenečského rodáka Jozefa Bednárika tleskali diváci nielen v Európe, ale aj v Japonsku. Miestnu hudobnú kultúru dopĺňajú okrem zhrňujúcich textov o činnosti dychovky, cigánskej kapely, spevokolu, vokálnej skupiny Novum či folklórnej speváckej skupiny aj zelenečské piesne s notovými záznamami. Rovnako vzácnou súčasťou tejto kapitoly je okrem činnosti spolkov aj podrobný opis kroja doplnený fotografiami, ako aj zvykoslovie počas celého roka. Aj v kapitolách Zdravotníctvo a Šport nám autor predstavuje osobnosti, ktoré dosiahnutými úspechmi, najmä v športe, ďaleko prerástli chotár obce a prispeli k šíreniu jej dobrého mena. Mnohí, ktorým záleží na uchovávaní tradícií, iste ocenia aj Dodatok – Slovenské veselie čili svadobné obyčaje. Je to vlastne scenár svadobného obradu – reči starejších, družbov, nahováračov, družíc, ktoré zozbieral a vydal roku 1911 Augustín Paulovič.

–báb–

Milan Kazimír – Daniela Zacharová

Trnava na starých pohľadniciach

Bratislava, DAJAMA 2007

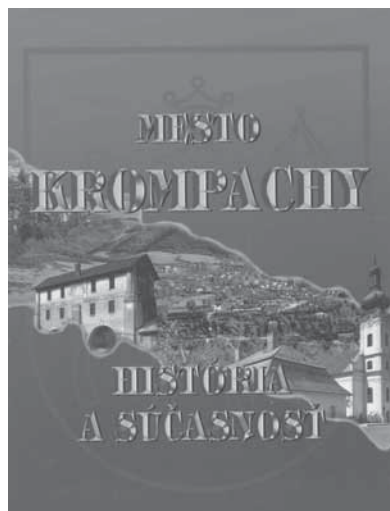
Vydavateľstvo DAJAMA edíciou *Mestá na starých pohľadniciach* objavuje dávnu a niekedy už zabudnutú krásu slovenských miest. Čaro starých pohľadníc totiž poskytuje výraznejší zážitok a plnšie precítenie opisovaného miesta ako súčasné fotografie či ilustrácie. Po úspešných tituloch *Trenčín, Levice, Vysoké Tatry a Nitra na starých pohľadniciach* je tu ďalšia publikácia *Trnava na starých pohľadniciach*. Kniha je „pohľadnicovou“ prechádzkou starou Trnavou. Predstavuje obraz mesta v prvej polovici 20. storočia tak, ako ho zachytili viacerí fotografi a vydavateľa pohľadníc. Súbor vyše 160 starých pohľadníc je zoradený topograficky podľa jednotlivých častí mesta. Začína Trojičným námestím a pokračuje ulicami a námestiami starej Trnavy. Na záver sú predstavené aj niektoré trnavské predmestia a prechádzka po meste sa končí litografiami a futuristickou predstavou budúcej Trnavy. Texty o jednotlivých častiach mesta, jeho uliciach a domoch opisujú nielen ich históriu, ale sú obohatené aj o rôzne príbehy, ktoré čitateľom pomôžu lepšie pochopiť mentalitu a spôsob života obyvateľov Trnavy v minulosti. Ich obsahová štruktúra a členenie jednotlivých kapitol prispieva k plnšiemu precíteniu zážitku

Trnavy, ktorej očarovali a očarujú každého návštevníka. Na mape strednej Európy nájdeme len niekoľko miest s takou bohatou históriou, akú má Trnava. Hoci jej poloha na rovine neumožňuje výhľady na jednotlivé časti mesta, mnohé pohľady z mestskej veže, výrazného symbolu a dominanty celého mesta, alebo z veží kostolov charakterizujú tvár mesta a sprístupňujú jeho najkrajšie časti.

Silvia Seitzová

Jozef Grondžel

Mesto Krompachy. História a súčasnosť Krompachy 2007

Monografia o bývalom banskom meste ležiacom v Slovenskom rudohorí, ktorého Krompašský vrch (Klippberg) ukrýval najväčšie ložisko železnej rudy v rámci ešte spoločnej Česko-Slovenskej republiky, predstavuje knižnú pozvánku do Krompách. Jej texty nie sú zamerané veľmi odborne, poskytujú čitateľovi základné informácie o všetkých oblastiach života mesta – od histórie osídlenia, cez históriu priemyslu, kultúrne dianie v minulosti a súčasnosti, školstvo, zdravotníctvo, šport, spoločenské organizácie a záujmové skupiny až po najnovšie úspechy občanov a mesta. Kniha vyšla pri príležitosti 725. výročia prvej písomnej zmienky o meste, Krompachy sa prvýkrát uvádzajú na listine z roku 1282 pri určovaní chotára Jakloviec. Z vyše sedemstoročnej histórie mesta autor venuje väčšiu pozornosť novodobým dejinám od roku 1945 po súčasnosť. Z predchádzajúceho obdobia 1282 – 1945 sa v prehľadných heslovitých, chronologicky radených záznamoch dozvedáme o najvýznamnejších udalostiach, ktoré v dobrom či v zlom ovplyvnili rozvoj Krompách. Napríklad roku 1831 vyvolali hygienické opatrenia proti cholere na Spiši „travičskú legendu“. Prostí ľudia boli presvedčení, že zemepáni ich chcú otráviť, preto im sypú do studní jed, čo bolo vlastne chlórové vápno. To dalo podnet na vypuknutie sedliackeho povstania, ktoré sa na Spiši začalo 8. augusta 1831 práve v Krompachoch. Po jeho potlačení odsúdili súdy šesť Krompašanov na smrť. Texty dopĺňajú vzácne historické fotografie dokumentujúce, ako sa menil život aj vzhľad mesta, a fotografie z posledných rokov sú zasa dôkazom o všestranných aktivitách jeho obyvateľov. Bohatá fotografická dokumentácia a krátke výstižné texty robia z tejto publikácie pútavú pozvánku do tohto priemyselného mesta s krásnym okolím. V súčasnosti Krompachy priťahujú najmä lyžiarov do športového strediska Plejsy.

Alžbeta Kováčová

Predstavujeme edičnú činnosť Slovenského evanjelizačného strediska

Adresa: PO.BOX 104
814 99 Bratislava 1
tel./fax: +421 2 544 32 861
e-mail: evs@evs.sk
www.evs.sk
Riaditeľ/majiteľ: Mgr. Ing. Slavomír Slávik

Vznik: 1993

Zameranie, profilové edície: kresťanská literatúra

• Ktoré distribučné spoločnosti rozširujú tituly vášho vydavateľstva?

– Naše tituly distribuujeme do knihkupectiev s prevažne kresťanskou literatúrou. Hlavná časť predaja je priamo *door to door* cez objednávky ľudí. Literatúru ponúkame v našich ponukových a informačných listoch, na ktoré ľudia reagujú.

• Koľko titulov ste vydali od vzniku, koľko z nich predstavujú publikácie slovenských autorov?

– Od nášho vzniku sme vydali 40 titulov, z toho 6 kníh slovenských autorov. Zopár titulov sme vydali v rímskom jazyku. Chceme podotknúť, že nie sme klasickým vydavateľstvom, ale skôr misijnou organizáciou. Vydávanie kníh je jednou z našich mnohých aktivít. Produkujeme rozhlasové relácie, TV dokumenty, pripravujeme konferencie, semináre, korešpondenčné štúdium Biblie, pravidelne navštevujeme väznice, rómske osady a pod...

Zo slovenských autorov chcem upozorniť na autorku Kristínu Royovú. Je najprekladanejšou slovenskou spisovateľkou. Jej knihy sú podľa posledných informácií preložené do 33 svetových jazykov a stále sa prekladajú jej ďalšie tituly. My sme od nej vydali: *Bez Boha na svete, Ako kvaspôčka putovala a Výber z piesní sionských*. Mnohí túto autorku nepoznajú, pretože písala predovšetkým duchovnú literatúru, za čo ju v období komunizmu nespravodlivo kritizovali a vyškrtli ju z dejín slovenskej literatúry.

• Akým počtom titulov ste prispeli na knižný trh roku 2006?

– Roku 2006 sme vydali 5 titulov: John Claypool *Stopy lásky – o sile niest utrpenie*, C. O. Rosenius *Odpuštenie hriechov*, Brat Andrej *Božie volanie* Ján Brozman *Jedna je cesta* a Kristína Royová *Výber z piesní sionských*.

• S akými edičnými zámermi ste vstúpili do roku 2007 a ako sa vám ich podarilo splniť?

– Na vlaňajší rok sme si naplánovali vydať dve knihy. Prvou je kniha od Charlesa Sheldona *V Jeho šlapajach* – to je taká zlatá kniha kresťanskej literatúry, ktorá bola prepracovaná do súčasného jazyka. Na svete sa jej dosiaľ predalo viac než 15 miliónov kusov. Druhým titulom je *Tu som, pošli ma*, táto kniha rozpráva inšpirujúci životný príbeh Jonathana Gofortha, ktorý sa stal misionárom v Číne. Obidve knihy sú v predaji.

• Aké sú vaše plány na rok 2008?

– Roku 2008 chceme vydať dva tituly: prvým je *Ak chceš kráčať po vode, musíš vystúpiť z lode* od J. Ortberga. Táto kniha je písaná sekulárnejším jazykom a je o strachu a odvahe. Vychádza z biblického príbehu o Petrovi, ako kráčať po vode. Keď Ježiš povedal Petrovi, aby z lode vystúpil, on to spravil. Zažil to, na čo sa iní neodvážili. Kráčať po vode. Potom si uvedomil búrku okolo seba, začal sa báť a začal sa topiť. Vtedy mu

Ježiš podal ruku a zachránil ho. Zasa zažil to, čo ostatní z lode nezažili. Nemali odvahy. Nezažili kráčať po vode, ani to, keď Boh zachraňuje človeka. Druhou knihou, ktorú a zároveň oslovil najväčší počet ľudí. Veľmi úspešné boli praktické knihy o manželstve *Láska a manželstvo* a *Učíme sa spolu radostne žiť* a tiež kniha krátkych zamyslení nórskeho autora Øivinda Andersena *Pri prameni*, alebo príbeh z džungle *Dieťa pokoja*, ale mohol by som pokračovať ďalej.

• Ktorý zo svojich titulov pokladáte za najlepší?

– Ťažká otázka. Je ich veľa. Pre nás je najlepší ten titul, ktorý je kvalitný a zároveň oslovil najväčší počet ľudí. Veľmi úspešné boli praktické knihy o manželstve *Láska a manželstvo* a *Učíme sa spolu radostne žiť* a tiež kniha krátkych zamyslení nórskeho autora Øivinda Andersena *Pri prameni*, alebo príbeh z džungle *Dieťa pokoja*, ale mohol by som pokračovať ďalej.

• A naopak, ktorý zo svojich titulov pokladáte za vydavateľský omyl?

– Vážne si myslím, že takú knihu sme nevydali. Každý titul niekoho oslovil a to je našim cieľom. V našom logu máme: „Šírime dobrú správu“. To je pre nás to podstatné, a nie komerčný úspech.

• Čo vás najviac trápi na knižnom trhu?

– Nerozmyšľame len komerčne, preto nás knižný trh trápi menej ako tých, ktorí musia produkovať zisk. Časť našich kníh dávame za nižšie ceny sociálne slabším ľuďom, alebo napr. Slovákom v Srbsku a Rumunsku. Pre naše tituly sa snažíme hľadať sponzorov. Naším cieľom je, aby si každá kniha zarobila na seba, čo sa nám s väčšími či menšími úspechmi darí.

• Čo by podľa vás pomohlo slovenskému knižnému trhu?

– Nie som odborník na slovenský knižný trh. Je ťažké zaradiť si vydávaním a predajom kníh, ktoré sú zamerané na užšiu skupinu ľudí. Zároveň si nemyslím, že je až tak celkom pravda, že ľudia málo čítajú.

• Prezradíte svoj nesplnený vydavateľský sen?

– Vydávať kresťanskú literatúru, ktorá uspeje aj na sekulárnom trhu. V USA sa to deje, Európa je ale úplne iná.

• Aký máte názor na rebríčky bestsellerov?

– Asi ako každý triezvejší rozmýšľajúci človek. Nezarúčujú kvalitu. Kto však rozhoduje, čo je kvalita? O tomto by sme mohli hovoriť dlho.

• Akú knižku práve čítate?

– Švédsku knihu *I lammets tegn*, autor Magnus Malm, a knihu anglického autora Dicka Keyesa *Seeing through Cynicism*.

Peter Michalovič

Fila Interpretatio Klimt

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007

Reprezentatívna publikácia o našom poprednom výtvarníkovi Rudolfovi Filovi (1932), ktorý často vstupuje do diel svetových maliarov, aby ich posunul, možno ironizoval, ale aj originálne interpretoval, predstavuje jeho vídenie diel Gustava Klimta. O tom, ako Rudolf Fila vstupuje, tentoraz nie do diela, ale do priateľských vzťahov s našimi umelcami, napísal na margo tejto publikácie básnik Jozef Mihalkovič:

„Patril som aj patríť k okruhu priateľov Majstra Filu, ale nevyužíval som túto príležitosť nijako nepríslušne. Chodieval som do jeho kabinetu na umeleckej strednej škole, chodieval som aj do jeho rezidencií, tam, kde postupne pobýval, nuž tak som sa stal svojím spôsobom podielnikom jeho dielni. Zachytil som návštevné chvíle s Iljom Zeljenkom, pánom Bázlikom, aj návštevy Oskára Čepana, ktorý ma raz vyviezol od Filovcov rovno k nemu domov, kde sme porozviedli chvíľu. Ach, bývalo tam pekne u Filovcov na klasickej štácii na Kloboučníckej ulici. U Filovcov sa vždy pozeralo a bolo sa na čo pozerať, ale najmä sa rozprávalo a vždy sa bolo o čom rozprávať. Mal som však šťastie zažiť aj anabázy, ocitol som sa v rodisku veličenstva Rudolfa Filu v Příbrami na Morave a stálo to za to, tam sme vyšli do terénu a na tvári miesta sme poprechodili kusiská zelene miestnych krovísk, stromovísk a jazierok. Pekné, naozaj pekne zákutia. Také vidiecke, po moravsky pochopiteľné a po moravsky aj nepochopiteľné. Pravdaže sme neobišli ani pamätihodnosti miest zrodu českého podania Biblie, nezabudnuteľné okršleky znovuzrodenia nášho sveta. Demlovske, ale i nezvalovské priblíženia. Chceme to všetko pripomínať aj súvislosti s výtvarným gestom Rudolfa Filu, ktoré je neoddeliteľné od týchto skutočností, hoci Rudo Fila sa naturalizoval v Bratislave, žije tu, pôsobí ako profesor na strednej škole výtvarného umenia, potom aj na vysokej škole, no obzvlášť by som chcel pripomenúť tú strednú školu umeleckého priemyslu, ktorá od Rudolfa Filu veľmi veľa dostala a bezpochyby mu aj veľmi veľa dala. Bezpochyby je to zázrak naučiť sa učiť a učiť, ako sa naučiť. Aké je to pekne. Mne sa zdá, že toto robil pán profesor Fila celý život. Ja som mal šťastie stať sa účastníkom a trochu aj dôverníkom týchto vzácných skutočností. Na prvú knižku *Lútosť* mi urobil obálku Albín Brunovský s využitím, povedzme, diel Juana Miróa, na druhú knižku, *Zimoviská*, Rudolf Fila. Podčiarkol obálku modrým pruhom a vo chvíli zhovorčivosti mi povedal: Jožko, je to obrovská modrá.“

Juraj Kalnický

Obrazy zo života Ignáca Kolčáka

Bratislava, Vydavateľstvo Štúdio humoru a satiry 2007

Na maliarskom plenéri v Zázrivej v roku 2006 Ignác Kolčák doslova očaril vtípom a nevšednými zážitkami svojho kolegu a zároveň vydavateľa Milana Stana, ktorý sa rozhodol, že vydá knihu o jeho živote, tvorbe i životných zápasoch. Na základe rozhovorov, spomienok i dobových dokumentov spracoval Juraj Kalnický životný príbeh výtvarníka Ignáca Kolčáka, rodáka zo Sihelného na Orave (1931). Približuje jeho tvrdý život od útleho detstva, záľubu v kreslení, štúdium v Prahe, kde sa stretáva s osudovou láskou Bělou, terajšou manželkou, návrat na Oravu, kde začal organizovať výtvarný život. Jeho činnosť sa spája so založením Oravskej galérie (bol jej riaditeľom v rokoch 1970 – 1975), je autorom koncepcie využitia a ochrany kultúrnych pamiatok Oravy – organizačne vybudoval Slanický ostrov umenia, pomohol zachrániť a zreštaurovať desiatky objektov, podieľal sa na vybudovaní Skanzenu ľudovej architektúry Oravy v Zuberici. Kniha neprináša len strohý výpočet udalostí, podujatí či oficiálnych funkcií výtvarníka (podpredseda ZSVU, tajomník Umeleckej besedy Slovenska), ale aj veselé i humorné zážitky zo života i zaujímavý obraz politických i kultúrnych zápasov na Orave a na Slovensku.

Kolčákovy spomienky dopĺňajú fotografie, ukážky jeho kresieb a výber farebných fotografií obrazov.

-lč-

Čím žije literatúra

V tomto ročníku venujeme pravidelnú rubriku KR ankete, v ktorej sa môžu spisovatelia, výtvarníci a ostatní tvorcovia kníh vyjadriť k súčasnej situácii našej literatúry a knižnej kultúry.

Dnes má slovo víťaz prvého ročníka anonymného súbehu Román 2006 – spisovateľ, dramatik, režisér aj herec Viliam Klimáček. Jeho ocenený román *Námestie kozmonautov* vyšiel v marci 2007 vo vydavateľstve K. K. Bagalu LCA. Okrem neho napísal romány *Panic v podzemí* (1997), *Váňa Krutov* (1999) a *Nada má čas* (2002) a mafiánsky román *English is easy, Csaba is dead* (2004, pod pseudonymom Peter Doktorov), vydal poviedky *Ďalekohľad* (1991), s Deziderom Tóthom rozprávky *Noha k nohe* (1996), zbierky poézie *Až po uši* (1988), *Zdravotní knižka pro vojáky základní služby* (1991), *Karamelky* (1992), divadelné texty *Mária Sabína* (1998) *Remix GUnaGU* (2000) a *GUnaGU – Príbeh jedného divadla* (2005), je autorom desiatok divadelných a rozhlasových hier.

• **Stáva sa podľa vás slovenská literatúra ostrovom samým pre seba, alebo sa jej darí prenikať do každodenného života?**

– Odvažujem sa odpovedať iba sám za seba. Cestu svojich kníh sledovať nedokážem tak, ako to nedokážu všetci autori, môžem sa iba viac či menej myliť podľa ohlasov v tlači a zopár stretnutí s čitateľmi. Ale na rozdiel od väčšiny spisovateľov mám výhodu, že moje texty sa hrajú v divadlách a tam dochádza k okamžitej reakcii, k ich okamžitému uchopeniu, alebo aj neuchopeniu – pochopeniu či odmietnutiu mojej poetiky, ktoré vnímam a dokážem takmer kvantifikovať. Podľa tohto si dovoľm povedať, že záujem Slovákov o dramatické literárne diela (a dráma literatúrou je) je trvalý a mierne vzrastá. Pozorujem to nielen na svojich textoch, ale i na hrách ostatných slovenských dramatikov. Autorovi často slonovinová veža prospere, ale divadlo by zabila, pretože to je žáner, ktorý stojí na komunikácii. Dobrá literatúra si môže dovoliť byť ostrovom a to je ná-

dej pre menej čítaných autorov, ktorí píšu výborné knihy, ale ich diela môžu byť objavené aj po dlhom čase. Ale aj sebelepšia dráma, ak sa hneď nezahrá pred divákmi, ostane, žiaľ, mŕtvym papierom.

• **Čo vám v našom slovenskom literárnom živote chýba, ako by sa mohla zlepšiť cesta od tvorby k jej príjmom?**

– Mne chýba v celom slovenskom národe, resp. jeho vnímavej menšine – zvedavosť. Záujem o to, čo napísal slovenský autor, snaha získať čím skôr jeho knihu, zúčastniť sa vo väčšom počte než len traja jeho kamaráti na jeho čítaní, navštevovať divadlá a ísť do kina na tých pár slovenských filmov – to nepíšem preto, že prvý film v živote mám práve za sebou. Chýba mi tu v našom kultúrnom prostredí prajnosť a posmelenie začiatčovníkom, že sa tešíme na ich druhú knihu, hru, film. Slovensko je krajina nevšimavých záhradkárov, ktorí si prajú, aby susedovi zvädla mrkva.

Viliam Klimáček

LITERÁRNY KVÍZ

Román amerického autora Josepha Hellera (1923 – 1999) *Hlava XXII* sa stal bestsellerom hneď roku 1961, keď vyšiel prvý raz, zakrátko bol preložený do mnohých jazykov. V slovenskom preklade Dušana Janáka sa do rúk našich čitateľov dostal už v roku 1974. (Český preklad vyšiel až roku 1979.)

Vlastnú skúsenosť pilota amerického letectva v druhej svetovej vojne Heller nespracoval do doby hrdinskej románovej fresky, aké zvyčajne vytvárali prozaici s podobnou autopsiou vojnových veteránov, ale napísal tragi-frašku s prvkami čierneho humoru a absurdity, ktorá zdôrazňuje nezmyselnosť vojenskej mašinérie. Kapitán Yossarian, ústredná postava románu, robí všetko preto, aby nemusel ohrozovať svoj život v ďalších náletoch na nemecké pozície v severnom Taliansku. V závere románu je krásna pasáž, v ktorej oznamuje nadriadenému svoj zámer dezertovať. Ten ho spočiatku od toho odhovára, márne hľadajú podporu u vojenského kňaza, ktorý v Yossarianovom rozhodnutí nachádza aj vlastnú odvahu vzoprieť sa. Tu je krátky úryvok:

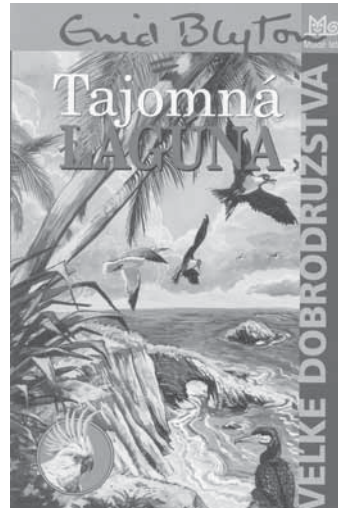
»„Ale nemôžete len tak jednoducho ujsť pred zodpovednosťou a zmiznúť,“ naliehal major Danby. „To by bola veľmi nesprávna reakcia. Je to únik pred skutočnosťou.“
Yossarian sa rozrehotal a potriasol hlavou. „Neutekám pred zodpovednosťou. Bežím jej v ústrety. Na tom, že chcem ujsť, aby som si zachránil život, nie je nič nesprávne. Ved predsa viete, kto uteká pred skutočnosťou, však, Danby? Určite nie Orr a ani ja.“
„Kaplán, prosím vás, dohovorte mu. Chce dezertovať. Chce ujsť do...“
„Vynikajúce!“ zajasal kaplán a hrdo hodil na posteľ Yossarianovu uniformu, napchanú do obliečky. „Ujdite do...“, Yossarian. A ja tu zostanem a vytrvám. Áno, vytrvám. Budem otravovať a trápiť plukovníka Cathcarta a podplukovníka Korna zakaždým, keď ich stretnem. Už sa ich nebojím. Pustím sa aj do generála Dreedla.“«

V citovanom úryvku sú na dvoch miestach tri bodky – nahrádzajú názov krajiny. Naša kvízová otázka teda znie: Do ktorého štátu sa chce uchýliť protagonista románu *Hlava XXII* po úteku z armády?

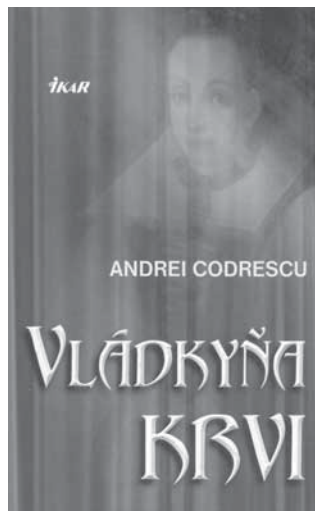
- A) Maroko,
C) Švajčiarsko,
D) Švédsko.

Vymýšľa Igor Hochel

Na vaše odpovede čakáme do 30. januára, nezabudnite k nim priložiť kupóny vydavateľstiev

SPN – Mladé letá a Ikar:
Valentín Beniak (možnosť B) – je správna odpoveď na kvízovú otázku uverejnenú v poslednom vlnajšom čísle KR. Valentín Beniak patrí s Karolom Strmeňom, Vladimírom Royom, Janou Kantorovou-Bálikovou, Jozefom Urbanom, Lubomírom Feldekom, Evou Lukáčovou medzi slovenských prebáňovateľov básne *Havran* A. E. Poea. Za správne odpovede venujú vydavateľstvá Fragment a Remedium knižky Karle PAVÚKOVEJ do Bratislavy a Danielovi ČÍCHOVI do Bratislavy.

JUBILANTI

od 16. do 30. januára

V druhej polovici januára oslavujú narodeniny aj dvaja autori, ktorých tvorba je síce veľmi odlišná, ale predsa majú niečo spoločné. Obidvaja sa začali autorsky presadzovať v javiskových formách, postupne presedlali na prózu, ale stále sa pohybujú medzi drámou, prózou a publicistikou.

Napriek tomu, že ich literárne cesty sú veľmi vzdialené, predsa sa ocitli v jednej publikácii, a to *Dráma 2000*. Jedným z autorov je prozaik, dramatik, režisér a publicista Silvester LAVRÍK – narodený 24. 1. 1964 v Spišskom Štiavniku, ktorý sa našim čitateľom predstavil v rozhovore v predchádzajúcom čísle. V zborníku ocenených hier a dramatických textov z literárno-dramatickej súťaže *Dráma 2000* je jeho hra *Uschni, láska moja*.

Druhým autorom zastúpeným v tomto zborníku prostredníctvom rovnomennej dramatisácie Jany Liptákovovej jeho novely *Jedného sviežeho rána* je prozaik, dramatik, autor literatúry pre deti a mládež, esejista Andrej FERKO. Narodil sa 19. 1. 1955 v Bratislave, pre dospelých vydal poviedky *Jemná cesta* (1977), *Stopa* (1983), novelu *Proso* (1984), humoristické texty *Sumaroid* (1990), ďalej *Čobogaj* (1991), *Dejiny prvých kresťanov* (1991), *Noha pod klobúkom* (1992), spolu s otcom Vladimírom Ferkom napísal román *Ako divé husi* (1994), ktorý bol aj sfilmovaný, roku 1997 napísal *Baladu o doktorovi Gustávovi Husákovi*, poviedky *Orbis doctorus* (1998) a publicistické dielo *O historickom bezvedomí* (1998). Pre deti napríklad prerozprával rozprávky o Kazkovi Vlaskovi, v bábkovom divadle uviedli jeho hru *Zlý duch Lumpacivagabundus*. Nitrianske Divadlo A. Bagara uviedlo jeho drámy *Proso a Noc na zamrznutom jazere*.

Ak nám napíšete, ktoré dielo dnešných jubilatov poznáte alebo by ste si chceli prečítať, zaradíme vás do žrebovania o zborník *Dráma 2000*, ktorý vydal Divadelný ústav Bratislava. Na vaše blahoželania pre jubilatov čakáme do 30. januára, nezabudnite k nim priložiť kupón DÚ.

Narodili sa

- 20. 1. 1933 Emil BENČÍK, autor rozhlasových fíčov, publicista
- 20. 1. 1940 Stanislav RAKÚS, prozaik, literárny vedec
- 22. 1. 1935 Ivan STADTRUCKER, scenárista a prozaik
- 22. 1. 1940 Peter JAROŠ, prozaik, scenárista
- 22. 1. 1965 Ivan KOLENIČ, básnik, prozaik
- 23. 1. 1961 Taťjana LEHENOVÁ, poetka, spisovateľka pre deti
- 29. 1. 1959 Daniel PASTIRČÁK, básnik, prozaik a výtvarník
- 30. 1. 1935 Jozef MIHALKOVIČ, básnik a prekladateľ

Z blahoželaní decembrovému oslávencovi Michalovi HVORECKÉMU vyberáme pozdrav od Katky TĚHOVEJ z Velkého Blhu: „Jubilantovi želim mnoho tvorivých nápadov do ďalších rokov, tvorcom Knižnej revue veľa úspechov, aby mohli naplniť strany časopisu bohatým obsahom a čitateľom veľa spokojnosti v novom roku 2008.“ Za jej blahoželanie ďakujeme a posielame jej román *Eskorta*, ktorý venoval vydavateľ A. Marenčin.

OBJEDNÁVKA

Dvojtýždenník KNIŽNÁ REVUE na rok 2008 si môžete objednať telefonicky: 02/52920272, e-mailom: krevue@litcentrum.sk alebo písomne či osobne: Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava

FORZA MUSIC

Strana 3

IKAR
(Literárny kvíz)
Strana 11SPN – MLADÉ LETÁ
(Literárny kvíz)
Strana 11DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
Strana 11

Hollého pravé slovo v pravý čas

Rozhovor s literárnou vedkyňou a poetkou Evou FORDINÁLOVOU

• Vo svojom literárnovednom výskume venuješ hlavnú pozornosť osobnosti Jána Hollého. Prečo?

– Áno, z mojich jedenástich knižných titulov sú štyri venované Hollého problematike. A nie je to iba môj „rodácky hold“ a záhorácky lokálpatriotizmus. Štúdiom Hollého poézie a hollovských materiálov som dospela k vyššiemu poznaniu. Ján Hollý znamená pre slovenský národný život základnú hodnotu nielen ako básnik prinášajúci „moderný“ obraz „veľkého kráľovstva Slovákov“, ale predovšetkým ako transfer najdôležitejších ideí, ktoré historicky dozrievali v národnom vedomí, a on im dal pôsobivú umeleckú podobu. Svojou tvorbou dvíhal z temnot stáročí slovenské vedomie k slnku moderných konštituujujúcich sa národov. V jeho poézii nachádzame pochopenie zákonitostí života, získané dosiahnutím takej duchovnej výšky, ktorá umožňuje nadhľad, a preto dokáže v zdanlivo chaotickom svete nájsť systém. A je v nej aj obsiahnutie absolútnej slobody, ktorú získavame dobrovoľným rozhodnutím tieto životné zákonitosti rešpektovať a učiť sa z nich.

• Naštastie o Hollého dielo je stále živý záujem, v porovnaní napr. s Kollárom alebo Šafárikom, ktorí sa pripomínajú zväčša len pri výročiach. V čom spočíva jeho aktuálnosť, čím oslovuje literárnych bádateľov?

– Kým hodnotenia iných básnikov národného obrodzenia sú už v podstate uzavreté a neproblematické, v Hollého tvorbe priamoúmerne s narastaním časového odstupu objavujeme stále nové prekvapujúce možnosti na interpretáciu, modifikujúce básnikov profil a provokujúce k ďalšiemu intenzívnejšiemu skúmaniu. Hollý začína prezrádzať viac než svojim súčasníkom, hoci už v svojom čase spôsobil v romanticko generácii ideový prevrat. A všetky stopy modernej poézie tvoriacej kontinuitu s domácou tradíciou vedú k nemu. Čiže žiada sa, aby sme sa v súčasnosti pozreli na Hollého novými očami, jeho dielo si musíme prečítať opät.

• A čím podľa tvojho názoru najväčšmi pôsobil a pôsobí?

– Optimizmus, neotrasiteľná viera v budúcnosť, prameniaca z vedomia morálnej sily svojho národa, je najväčším prínosom jeho poézie. Tento noetický optimizmus pramení z poznania historického národného rastu s jeho duchovnými ideami a zároveň je výrazom básnikovho presvedčenia o víťazstve pravdy, práva a rozumu, ktoré čerpal v pevnej zakoreneneosti v ľudovom živle a vo viere v univerzálnu božiu spravodlivosť. Svojím básnickým géniom presne vycítil najnaliehavejšie problémy svojich čias a dával na ne odpovede. Ponúkal riešenia také prítlačlivé, uskutočniteľné, že mladá generácia ich aplikovala v svojej národnopolitickej praxi, Ľudovít Štúr prvý Hollého označil za jej „Otca“.

• Goethe tvrdí, že kto chce poznať básnika, musí ísť do jeho rodného kraja. Platí to aj o Hollom?

– Jednoznačne áno. Záhorská nížina! Tu zreteľne cítiť dych a volanie histórie. Zachytil to aj Š. Krčméry: „Nikde azda necítiť tak sugesciu Veľkej Moravy ako v tomto kraji, z ktorého vyšiel jej veľký pevec.“ A Hollého rodisko – Borský Mikuláš – je vlastne srdcom Záhoria. Ide

Prof. PhDr. Eva Fordinálová, CSc., sa narodila v Borskom Mikuláši. Študovala na Pedagogickom inštitúte v Trnave a na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave históriu – slovenský jazyk a literatúru. Celý profesionálny život venuje vzdelávaniu – iných aj seba – pedagogicky pôsobila na všetkých typoch škôl, od základnej až po univerzitu. V súčasnosti pracuje na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave. Prednáša a vedie semináre staršej slovenskej literatúry a slovenskej klasicistickej literatúry. Okrem pedagogickej činnosti sa venuje aj literárnovednej práci. Pôsobila ako samostatná vedecká pracovníčka v Ústave slovenskej literatúry SAV v Bratislave, svoje celoživotné bádanie zamerala na život a dielo svojho rodáka Jána Hollého. Básnikovi Hollému zasvätila monografie *Aký si, Ján Hollý?* (1985), *Idey Hollého v ideológii romantizmu* (2000), *Ján Hollý 1785 – 1849* (2003) a najnovšie dielo *Ján Hollý v slovenskom národno-kultúrnom vedomí* (2007).

Jej tvorbu dopĺňajú filozofické reflexie *Ranné zamyslenia* (2001), básnické zbierky *Vôňa Záhoria* (1997) a *Chystám ti miesto* (2007). Publikuje v domácich i zahraničných vedeckých zborníkoch a v literárnych časopisoch a v časopisoch duchovného zamerania. Je členkou autorského tímu diel *Lexikón katolíckych knázkových osobností Slovenska* (2000) a *Jozef Miloslav Hurban – prvý predseda Slovenskej národnej rady* (2007).

dokázateľne o sídlisko z veľkomoravských čias. Hollý je opravdivý dedičný nositeľ dejinnosti tohto kraja aj s jeho sugestívnou atmosférou. V epose *Svatopluk* Hollý prisúdil Záhorákovi (Belohorcom – podľa Bielej hory v Malých Karpatoch) po kniežacej rodine – Svätoplukovi a Slavimírovi – najdôležitejšie postavenie: oni vyrieknu (zastupujúc Hollého) v slovenskom sneme na Devíne rozhodujúce návrhy na riešenie situácie v krajine. A je to práve vodca Záhorákov Zemížiž (historicky potvrdená postava), ktorý v 5. speve vyslovuje základnú Hollého ideu: *Večneli odsúden k tomu náš je tu na svete národ, / Pod cudzím abi len sme zapráhlí dychali jármom / A vlastnú slobodu, vlastnú ňeužívali volnosť? / Čož na to utlačení povedá nám ňekdi potomci? Bráňme zlatú volnosť a ze záhubi vidrime krajnu.* Historické poznatky zo Záhoria Hollému dodávali aj hrdú istotu v národne pretrvanie, ktorú vyslovil v závere 6. spevu *Svatopluka*. Najmä posledný, významovo zvýraznený verš – *Ešče Slováci žijú a budú žiť vždicki ze slávú* – sa stal priam dobovým heslom. Takže na Vajanského obdivnú otázku – „Kde sa to nabralo u búranského rodáka, tá šírina, tá hrdosť, tá pevnosť v časoch, keď na každej vežičke zvonili Slovákom?“ – možno zodpovedne odpovedať: z rodových koreňov, z kultúrnych zážitkov členov národa zaznamenaných v neutrónoch. Národnú istotu nečerpá len zo Záhoria. Na štúdiách získaval na tieto domáce kultúrne základy európsku kultúrnu nadstavbu – v úplnom vzájomnom súlade, čo presvedčivo dokázal svojimi unikátnymi prekladmi z antickej poézie. A týmto rozhodujúcim miestom Hollého intelektuálneho dozrievania a básnického formovania bola Trnava – výrazné národné kultúrne centrum – aj zásluhou profesora a budúceho mecena Jura Palkoviča, ktorý mal rovnako ako Hollý „slovenskosť“ v sebe zakódovanú ako hybnú silu svojej činnosti.

• Prečo hovoríš o neutrónoch?

– V ostatnom čase si nielen medzi zncami prírodných vied, ale aj psychológie rázi cestu myšlienka o možnosti, že kultúrne zážitky členov národa sa zaznamenávajú v neutrónoch a že pomocou kódov by sa mohli dediť určité podoby postojov a správania spoločné určitej etnickej skupine. Ako príklad uvádzajú Mojžiša. Takýmto „dokazovým materiálom“ však môže byť zrejme aj Ján Hollý. Vyrástol z hlbokých národných koreňov. Vedel o nich, cítil ich a vyslovil ich s umeleckou silou ako nikto pred ním. V Hollého diele sa naliehave ozvali archetypy národa. Už epos *Svatopluk* vyniesol na povrch svojej

súčasnosti národnú prapodstatu a pokúsil sa zosúladiť vnútorné, kultúrne dejiny národa s vonkajšími, politickými v jedinom možnom čase, keď toto prepojenie znelo hrdó: v čase „veľkého kráľovstva Slovákov“. A vnútorné dejiny s vonkajšími previazal neodlučiteľne cyrilometodskou tradíciou.

• Zatiaľ sa odvolávaš na epos *Svatopluk*, ako Hollý uplatnil svoje národné čítanie v ostatných dielach?

– Aj idea všetkých ďalších Hollého básnických diel je verná národným potrebám. Osobitnú kapitolu by si zaslúžil alegorický epos *Sláv*, ktorý je pri pozornom čítaní a zaradení do časových súradníc zreteľnou súčasťou vtedajších slovenských národných obrán proti prerokúvaným maďarizačným zákonom na sneme v rokoch 1832 – 1836, ale aj *Katolícky spevník*, sledujúci úsilie dať do úst ľudu slovenské slovo pre každodennú i sviatočnú príležitosť. Epos *Svatopluk* prišiel ako pravé slovo v pravý čas. Priama politická a národná hrozba pribúdajúcich maďarizačných zákonov od roku 1830 a roztrieštenosť slovenskej vzdelaneckej spoločnosti vo vzťahu k jazykovým otázkam, zabraňujúca vytvoriť jednotný, dostatočne účinný obranný blok, vytvárali sociosféru plnú obáv a dezilúzie. A zrazu do nej zazneli Hollého verše: *Radšej smrť slavnú a hrdinskú zvolme si úmor; / Dajme sa rozťat a krv do poslednej kapki vilejme, / Kleslú ňež slobodú v otrockém járne narikať!* Epos mocne zarezoval najmä medzi študentmi bratislavského lýcea. Hoci jeho jazyková forma – bernolákovská slovenčina – vzbudzovala v nich spočiatku rozpaky, idea bola prijateľná ihneď. Medzi

prvými nadväzovateľmi kontaktov pred ďalšími spontánnymi „púťami do Maduníc“ bol Ľudovít Štúr. Od začiatku prejavoval Hollému hlbokú úctu a začal s ním spájať všetky dôležité otázky slovenskej národnej pospolitosti (a bol najúspešnejším „kolportérom“ Katolíckeho spevníka).

Nová maďarizačná vlna začiatkom 40. rokov 19. storočia zastihla slovenskú národnú citiacu inteligenciu v inej pozícii než pred desaťročím. Získala Hollého odvahu, sebavedomie, hrdosť – v Slovanstve už nehľadala záchranný pás, ale spojencov na báze rovný s rovným. Maďarská akcia vyvolala aktivizovanie k činu, ktoré smerovalo k odstráneniu jazykového rozkolu. Dovršenie kompletného prijatia Hollého ideí aj s pochopením historického významu jeho literárnej reči v národnom živote vyjadruje zdravica bratislavských študentov pri príležitosti Hollého menín roku 1843, v ktorej o. i. píše: *„Priviňte k sebe sinov, Vi Otče Slovákov, k Vám sa priznávame, a chceme na základe, čo ste Vi z vernými Slováci rozložili, stavbu ďalej taťat.“* Obrazne povedané – kodifikátori novej spisovnej slovenčiny boli prvými trasplantátormi srdca: v štúrovskej slovenčine zásluhou Hollého bije národne nadšené srdce bernolákovčiny.

• Ale ešte sme nespomenuli práve tvoju čerstvo vydanú štvrtú knihu o Hollom: V podstate ide o dvojzväzkovú monografiu – a všetko predchádzajúce je náplňou jej prvej časti – Ján Hollý (1785 – 1849).

– V tejto druhej sledujem trvalú cestu Jána Hollého našou národnou kultúrou až do súčasnosti (rukopis som dokončila koncom roka 2003). Iba naznačím: Hollého poézia a idey po jeho fyzickom odchode začali žiť v národnom vedomí vlastným životom. Slovenská inteligencia sa Hollým bránila proti maďarizácii, neskôr proti čechoslovakizmu, ako symbolom „čirej slovenskosti“ (Vajanského termín) a poznania svojej morálnej prevahy pravdou a právom. Po roku 1945 začala ona brániť Hollého proti „tieniu v jeho kádrom materiáli“. Nebolo generácie, ktorá by opät a opät nevzdávala hold Hollému, dôkazom je aj príloha 54 básní venovaných (priamo, alúzií je ešte viac) Hollému počas jeho života až po súčasnosť. Velavravná je Hviezdoslavova báseň, najmä jej záverečná strofa: *Ó slovenčino! Lúbozvučná rieka! / Ty, básniče, si upravil jej chod, / že vlúdne-búrne, vždy však rytmom steká / a melodicky šumí každý brod, / že tým je nám čím život pre človeka, / ba ceníme ju vyššie nad život: - / i vznášame hor´ k nebu na ochranu, / kdes´ i Ty strážcom: že ju vrazi nedostanú!* To si treba prečítať, aby sme nielen tušili, ale aj vedeli, čo pre nás tento básnik znamená. Keďže jeho dielo vyrástlo z hlbokých, mocných a zdravých koreňov slovenskej národnej kultúry, je v ňom zakódovaný aj náš dejinný rast. Rovnako ako on, odchovaní cyrilo-metodskou tradíciou, usilujeme sa zdôrazňovať nadradenosť duchovných kvalít nad hmotné! Nepovažujeme za slabosť to, čo je našou najväčšou prednosťou! Pripomínajme odkaz Hollého, že v skutočnou slobodou je najvyššia mravná cnosť, a nie „právo silnejšieho“ slobodne, nezákonne uchopiť korisť. Že univerzálne slobodný môže byť iba človek morálne zrelý!

Jana Judinyová-Babirátová